KOMMISSIONENS BESLUT (EU) 2019/2120

av den 24 juni 2019

om det statliga stöd SA.33078 (2015/C) (f.d. 2015/NN) som Belgien har genomfört till förmån för JCDecaux Belgium Publicité

[delgivet med nr C(2019) 4466]

(Endast de franska och nederländska texterna är giltiga)

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 108.2 första stycket,

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a,

efter att i enlighet med nämnda artiklar ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig ([1]) och med beaktande av dessa synpunkter, och

av följande skäl:

1. FÖRFARANDE

(1) Genom en skrivelse av den 19 april 2011, registrerad den 26 april 2011, mottog kommissionen ett klagomål från företaget Clear Channel Belgium (nedan kallat *CCB*) mot belgiska staten rörande ett påstått olagligt statligt stöd som är oförenligt med den inre marknaden till förmån för dess konkurrent JCDecaux Street Furniture Belgium (nedan kallat *JCD*), tidigare JC Decaux Belgium Publicité SA.

(2) Den 29 maj 2013 mottog kommissionen ytterligare ett klagomål om påstått olagligt statligt stöd som är oförenligt med den inre marknaden till JCD. Klaganden (nedan kallad *den andra klaganden*) begärde att få vara anonym.

(3) Genom en skrivelse av den 24 mars 2015 underrättade kommissionen Belgien om sitt beslut att inleda det förfarande som anges i artikel 108.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (nedan kallat *EUF-fördraget*) avseende dessa påstådda stödåtgärder.

(4) Kommissionens beslut om att inleda förfarandet (nedan kallat *beslutet om att inleda förfarandet*) offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* den 19 juni 2015 ([2]). Kommissionen uppmanade berörda parter att inkomma med sina synpunkter på stödet i fråga.

(5) Belgien lämnade sina synpunkter den 21 juli 2015. Kommissionen mottog skriftliga synpunkter från CCB den 16 juli 2015, från den andra klaganden som vill vara anonym och från JCD den 17 juli 2015. Genom skrivelser av den 24 juli och den 13 augusti 2015 översände kommissionen dessa synpunkter till Belgien som gavs tillfälle att bemöta dem. Dess kommentarer mottogs i en skrivelse av den 2 oktober 2015.

(6) Ytterligare diskussioner och utbyten av information har skett med de belgiska myndigheterna, JCD och CCB. I detta sammanhang översände kommissionen en begäran om upplysningar den 15 april 2016 till Belgien och de berörda parterna. Belgien besvarade begäran om upplysningar den 20 juni 2016 och lämnade ytterligare kommentarer den 26 januari 2017, 20 februari 2017, 20 mars 2017 och den 23 januari 2019.

(7) CCB lämnade ytterligare kommentarer den 1 december 2015, 23 maj 2016, 20 september 2016 och den 24 mars 2017. JCD lämnade ytterligare kommentarer den 12 oktober 2015, 29 mars 2016, 15 juli 2016 och den 16 maj 2017.

([1]) EUT C 203, 19.6.2015, s. 12.
([2]) Ibid.

(8) De kommentarer som CCB lämnade den 16 juli 2015 på kommissionens beslut om att inleda förfarandet innehöll ytterligare ett klagomål mot JCD.

2. BESKRIVNING AV KLAGOMÅLEN

2.1 Klaganden CCB och den påstådda stödmottagaren JCD

(9) CCB och JCD är två av de främsta aktörerna på marknaden för utomhusreklam i Belgien. De två företagen ingår i internationella koncerner verksamma inom utomhusreklam i litet och stort format.

(10) CCB är ett dotterföretag i den internationella koncernen CC Media Holding som äger Clear Channel Communication Inc., ett multinationellt företag med säte i Förenta staterna och verksamhet i 28 länder i Europa, Asien-Stilla havsområdet och Latinamerika. I Belgien säljer CCB tillgång till tusentals reklaminstallationer i stort och litet format. Företaget tillhandahåller och förvaltar även gatumöbler samt hyrcykelsystem.

(11) JCD är ett belgiskt dotterföretag till det franska bolaget JCDecaux SA som är en global aktör inom sektorn för utomhusreklam och tillhandahållande, utplacering och underhåll av gatumöbler samt tillhandahållande och förvaltning av hyrcykelsystem.

(12) Det klagomål från CCB som omfattas av detta beslut ([3]) avser de två delar som beskrivs nedan. Klagomålet från den andra klaganden gäller enbart den andra delen.

2.2 Den del som avser reklaminstallationer i 1984 års avtal

2.2.1 *Bakgrund*

(13) Bryssels stad ([4]) och JCD har ingått två avtal om utplacering av reklaminstallationer i Bryssels stad, år 1984 respektive 1999. De båda avtalen gäller installation av gatumöbler mot ersättning i form av reklaminstallationer med en storlek av ca 2 m^2 där reklam kan visas (en eller två reklamytor eller upp till sex ytor för reklampelare med rullande ytor på varje sida). Visning av reklam i litet format i Belgien utmärker sig genom att små skärmar i allmänhet är integrerade i gatumöbeln.

(14) De två avtal som berörs av klagomålet har olika egenskaper som beskrivs i det följande.

(15) Enligt avtalet av den 16 juli 1984 (nedan kallat *1984 års avtal*), med en löptid på 15 år, skulle JCD uppföra och få möjlighet att driva offentliga busskurer och gatumöbler, s.k. ”mupi” (*mobilier urbain pour l'information*, informationsgatumöbler med två ytor, varav den ena är reserverad för Bryssels stad och den andra ytan får användas av JCD för att visa reklam) på följande villkor:

i) Enligt avtalet behövde JCD inte betala Bryssels stad någon hyra, nyttjanderättsavgift eller annan avgift för de annonstavlor som tillhörde JCD. I stället skulle JCD ge Bryssels stad vissa naturaförmåner: gratis tillhandahållande av papperskorgar, offentliga toaletter och elektroniska tidningar, utformning av en översiktskarta, en turist- och hotellkarta samt en karta över gångvägar i Bryssels stad.

ii) Varje reklaminstallation fick drivas under en period av 15 år och fick uppföras under hela giltighetsperioden för 1984 års avtal, som även det löpte på 15 år (1984–1999). Det innebar att 1999, då 1984 års avtal löpte ut, kunde ett stort antal reklaminstallationer som omfattades av 1984 års avtal fortfarande drivas fram till utgången av sin driftsperiod på 15 år.

([3]) Detta beslut avser inte det ytterligare klagomål från CCB som anges i skäl 8 och som gäller installationer som omfattas av avtalet från 1999 och som inte ingick det formella förfarandet (se även skäl 69).

([4]) Bryssels stad är den officiella beteckningen på den kommun som ligger i centrum av huvudstadsregionen Bryssel. Bryssels stad omges av 18 kommuner som i hög grad är integrerade med varandra och som bildar en större administrativ enhet, huvudstadsregionen Bryssel. Huvudstadsregionen Bryssel har en regering och ett parlament. Den är ett tätortsområde med ungefär 1 200 000 invånare, vars delar tillsammans bildar ett gemensamt område som i dagligt tal kallas Bryssel.

(16) Avtalet av den 14 oktober 1999 (nedan kallat *1999 års avtal*) ersatte 1984 års avtal efter en upphandling som Bryssels stad genomförde för att förvärva, placera ut och även underhålla och förvalta s.k. gatumöbler i form av informationstavlor, väderskydd för resenärer och affischpelare, varav en andel fick användas för reklamändamål. JCD vann upphandlingen.

(17) I 1999 års avtal (med en löptid på 15 år) ingick liknande gatumöbler som i 1984 års avtal, men det föreskrevs även följande:

i) Nya gatumöbler i samband med detta avtal skulle ägas av Bryssels stad ([5]) och JCD skulle betala en månatlig hyra för driften av gatumöblerna för reklamändamål.

ii) Alla äldre gatumöbler som installerats i enlighet med tidigare avtal mellan Bryssels stad och JCD skulle tas bort av JCD. För att ta hänsyn till situationen med gatumöbler som omfattades av 1984 års avtal och för vilka driftsperioden på 15 år fortfarande pågick, fastställdes en tidsplan som bifogades 1999 års avtal (nedan kallad *bilaga 10*) med exakta datum då dessa olika reklamtavlor skulle avvecklas (mellan 1999 och 2010). I bilaga 10 angavs 282 busskurer och 198 reklaminstallationer som fortfarande omfattades av 1984 års avtal och det angavs vid vilka datum de hade installerats och när de skulle avvecklas.

2.2.2 *Föremål för klagomålet*

(18) CCB anser att JCD har fått statligt stöd som är oförenligt med den inre marknaden genom att företaget har fortsatt att driva vissa reklaminstallationer som omfattas av 1984 års avtal efter den dag då de skulle ha avvecklats i enlighet med 1999 års avtal utan att betala vare sig hyra eller skatt till Bryssels stad.

2.3 **Den del som avser Villo!**

2.3.1 *Bakgrund*

(19) För att införa ett erbjudande om mjuk rörlighet inom sitt territorium beslutade huvudstadsregionen Bryssel att införa ett automatiserat cykeluthyrningssystem på allmän mark.

(20) Därför inledde regionen en upphandling den 15 mars 2008, som JCD vann den 13 november 2008. Den 5 december 2008 beviljade huvudstadsregionen Bryssel JCD en offentlig tjänstekoncession för driften av det automatiserade hyrcykelsystemet Villo i huvudstadsregionen Bryssel (nedan kallat *Villo-avtalet*) med en sammanlagd löptid på 15 år (förlängd med två år 2011 på grund av förseningar i genomförandet av avtalet). Avtalet omfattade

i) installation och förvaltning av ett automatiserat cykeluthyrningssystem (2 500 cyklar på 200 stationer i en första fas som inleddes den 16 november 2009 och som skulle utökas till 5 000 cyklar i en andra fas från och med 2011), under en period på sammanlagt 15 år (fram till 2026),

ii) förvaltning och drift av reklaminstallationer för att finansiera cykeluthyrningssystemet som komplement till vad kunderna betalade. För detta ändamål driver JCD reklaminstallationer som är integrerade i cykelstationerna och även installationer som är separata och fristående från cykelstationerna (främst reklamplatser på 2 m^2, men även 8 m^2).

(21) Totalt beräknas omsättningen för koncessionen under hela löptiden uppgå till ca [100-150] miljoner euro. Ungefär [30–40] % av dessa intäkter kommer från användarna och resten består av reklamintäkter.

(22) Inom ramen för förhandlingarna om Villo-avtalet gick regionen också med på att vidta vissa ekonomiska åtgärder för JCD som inte ingick i upphandlingsspecifikationen ([6]):

i) Avgiftsbefrielse för användning av allmän mark i huvudstadsregionen Bryssel för reklaminstallationer på 8 m^2. Ett tak för denna avgiftsbefrielse sattes till [50 000–150 000] euro/år ([7]).

([5]) Mot betalning av ett schablonbelopp netto per tillhandahållen fullständigt utrustad, installerad och fungerande produkt.
([6]) Dessa delar fastställdes i ett tillägg till Villo-avtalet som ingicks den 9 juni 2011.
([7]) Avgiften är […] euro per installation och år. Det högsta avgiftsbelopp som JCD skulle ha behövt betala utan avgiftsbefrielsen uppgår alltså till […] installationer à 8 m2 × […] euro per installation = [50 000–150 000] euro.

ii) En skälighetsklausul om regional skatt (neutralisering av ändringar i regionala skatter). Principen är att om de regionala skatterna höjs ska JCD kunna få ersättning för denna höjning. Denna klausul har dock aldrig tillämpats.

iii) En klausul om översyn av priserna i fråga om kommunala skatter (neutralisering av kommunala skattehöjningar). Principen är att om de kommunala skatterna höjs till mer än 75 euro/m² ska JCD få ersättning för denna höjning. De belgiska myndigheterna ansåg till en början att den ersättning som föreskrivs i denna klausul högst skulle kunna uppgå till [250 000–350 000] euro per år ([8]).

2.3.2 *Föremål för klagomålet*

(23) CCB och den andra klaganden anser att JCD har fått statligt stöd genom finansieringen av Villo-koncessionen.

(24) Enligt de klagande utgör finansieringsåtgärderna (drift av reklaminstallationer och ytterligare åtgärder som har beviljats JCD) sammantaget statligt stöd.

(25) Dessutom kan detta statliga stöd inte anses vara förenligt med den inre marknaden på grundval av EU:s regler för ersättning för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, framför allt kommissionens beslut 2012/21/EU ([9]) (nedan kallat *2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse*), eftersom de menar att JCD har fått en kraftig överkompensation (särskilt eftersom JCD har beviljats alltför många reklaminstallationer).

3. ANALYS AV DEN DEL SOM AVSER REKLAMINSTALLATIONER I 1984 ÅRS AVTAL

3.1 Skäl till att förfarandet inleddes

(26) När det gäller JCD:s drift av vissa reklaminstallationer på Bryssels stads territorium som omfattades av 1984 års avtal efter de planerade datumen för avveckling (i enlighet med bilaga 10 till 1999 års avtal) anser kommissionen att de kumulativa villkoren för statligt stöd var uppfyllda och att denna åtgärd var statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

(27) Inget av de villkor som krävs för att konstatera att stödet är förenligt med den inre marknaden verkar vid första påseendet vara uppfyllda, varför kommissionen beslutade att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 108.2 i EUF-fördraget.

3.2 Synpunkter från berörda parter på beslutet om att inleda förfarandet

(28) Kommissionen har mottagit synpunkter från CCB och JCD, som sammanfattas i det följande.

3.2.1 *Synpunkter från CCB*

(29) Som svar på beslutet om att inleda förfarandet konstaterade CCB att de höll med kommissionens slutsats att JCD:s drift av flera reklaminstallationer som hade uppförts i enlighet med 1984 års avtal på Bryssels stads territorium och bibehållits efter datumen för deras planerade avveckling utan att betala vare sig hyra eller skatt var statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget och inte var förenligt med den inre marknaden.

(30) CCB höll också med kommissionen om att det rådde allvarliga tvivel om huruvida det verkligen fanns en sådan ersättningsmekanism som de belgiska myndigheterna hänvisade till för att motivera att driften av de omtvistade installationerna fortsatte längre än planerat, och om mekanismen i så fall var relevant. Enligt CCB hade de belgiska myndigheterna inte lämnat några bevis på att ersättningsmekanismen hade inrättats formellt innan de omtvistade reklaminstallationerna bibehölls i drift.

([8]) Se skäl 82 i beslutet om att inleda förfarandet.

([9]) Kommissionens beslut 2012/21/EU av den 20 december 2011 om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT L 7, 11.1.2012, s. 3).

(31) CCB hävdar att den fördel som JCD har fått genom att driva installationer som omfattas av 1984 års avtal längre än planerat uppgår till mer än 2 150 000 euro exklusive ränta. CCB utgår från två fastställanden genom rättstjänare som har upprättats på deras begäran den 3 december 2007 och den 21 december 2009 och som innehöll synehandlingar om de gatumöbler som installerats inom ramen för 1984 års avtal och som fortfarande fanns kvar vid dessa tidpunkter. CCB påpekar även att de belgiska myndigheterna själva utgår från dessa fastställanden genom rättstjänare som har upprättats på CCB:s begäran (se avsnitt 3.3.2). Enligt CCB visar detta att det inte har skett någon noggrann uppföljning av de installationer som har behållits efter de datum som ursprungligen fastställdes. CCB menar också att eftersom de belgiska myndigheterna inte har lagt fram bevis på motsatsen ska antalet installationer som ska ingå i beräkningen av den fördel som JCD har fått vara 86, dvs. 119 reklamytor.

(32) Slutligen håller CCB med om kommissionens bedömning att dessa reklaminstallationer borde ha beskattats sedan 2002, oavsett det ursprungliga avtalet. Om en installation som omfattades av 1984 års avtal avvecklades i förtid skulle JCD inte förlora några skattebesparingar, eftersom denna skatt ändå skulle ha betalats för dessa installationer om de hade bibehållits, vilket innebär att argumentet om ersättning mellan förtida och uppskjuten avveckling saknar grund, åtminstone när det gäller skatter. CCB upprepar också att skattebefrielsen för JCD leder till en betydande snedvridning av konkurrensen på den belgiska marknaden för utomhusreklam och skapar en konkurrensnackdel eftersom JCD:s konkurrenter, däribland CCB, har behövt betala reklamskatt för de installationer som de driver på Bryssels stads territorium.

(33) CCB påpekar att appellationsdomstolen *Cour d'appel de Bruxelles* den 29 april 2016 fällde ett avgörande om att JCD inte hade respekterat de tidsfrister för avveckling som fastställs i bilaga 10 till specialhandlingen för 1999 års avtal och under flera år utan rättighet hade drivit en mängd reklaminstallationer på allmän mark i Bryssels stad ([10]). CCB påpekar också att domstolen hade avvisat JCD:s argument om kompensation mellan förtida och uppskjuten avveckling.

(34) CCB anser att reklamintäkterna från den kommersiella driften av de reklaminstallationer som bibehållits efter det datum för avveckling som anges i bilaga 10 också kan vara statliga medel eftersom staten själv hade kunnat driva dessa installationer.

(35) I sina synpunkter av den 16 juli 2015 på kommissionens beslut om att inleda förfarandet lämnade CCB ytterligare ett klagomål mot JCD om skatt som JCD inte har betalat till den belgiska staten för installationer som omfattas av 1999 års avtal.

3.2.2 *Synpunkter från JCD*

(36) I sina synpunkter på beslutet av den 17 juli 2015 om att inleda förfarandet påpekar JCD att den offentliga myndigheten (i detta fall Bryssels stad) är skyldig att upprätthålla den ekonomiska jämvikten i de avtal som myndigheten är part i. Som kompensation för de reklamintäkter som går förlorade vid en förtida avveckling av de berörda reklaminstallationerna och för att säkerställa den ekonomiska jämvikten i 1984 års avtal är det därför enligt JCD logiskt att Bryssels stad har tillåtit att ett motsvarande antal andra installationer som omfattas av 1984 års avtal har fått bibehållas och drivas efter det föreskrivna datumet för avveckling. JCD hävdar att det inte går att ifrågasätta att det verkligen har skett en sådan kompensation och att detta kan fastställas genom flera olika bevis, däribland flera inlagor och skrivelser från Bryssels stad i samband med den preliminära undersökningen.

(37) Enligt JCD har driften av de berörda reklaminstallationerna aldrig styrts av 1999 års avtal och bibehållandet av vissa gatumöbler har skett inom ramen för genomförandet av 1984 års avtal, utan tillskott av offentliga medel. Bibehållandet av de berörda gatumöblerna är neutralt i fråga om statliga medel eftersom det är en ersättning för att andra gatumöbler som omfattas av samma avtal har avvecklats i förtid.

(38) Enligt samma kompensationsprincip anser JCD att driften för reklamändamål av de gatumöbler som bibehållits längre än planerat ska omfattas av samma regler som gällde för de reklaminstallationer som har avvecklats i förtid, dvs. reglerna för 1984 års avtal.

([10]) Cour d'appel de Bruxelles (9:e kammaren), dom av den 29 april 2016 i mål 2011/AR/140. Appellationsdomstolen i Bryssel avvisade argumentet om byte av gatumöbler och förtydligade att ett sådant byte varken hade föreskrivits eller godkänts i 1984 och 1999 års avtal och inte heller hade godkänts av staden efter det att 1999 års avtal hade ingåtts.

(39) Därför bestrider JCD påståendet om att företaget har fått en selektiv fördel genom överföring av offentliga medel inom ramen för de avtal som har ingåtts lagenligt med Bryssels stad. JCD anser att de inte har gjort några ekonomiska besparingar i fråga om hyra eller skatter som skulle ha betalats enligt 1999 års avtal utan menar att dessa tjänster ingår i ett uppdrag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster.

(40) När det i synnerhet gäller befrielsen från att betala hyra hävdar JCD att den beror på kompensationsmekanismen som styrs av 1984 års avtal.

(41) Vad beträffar skattebefrielsen är Bryssels stads val att inte ta ut skatt enbart för avtal om gatumöbler – i motsats till reklaminstallationer – fullt rimligt för att upprätthålla den ekonomiska jämvikten i dessa avtal, eftersom varken de installationer som omfattas av 1984 års avtal eller de som omfattas av 1999 års avtal omfattades av beskattning, oberoende av att Bryssels stad antog en skatteförordning 2002.

(42) Enligt JCD införde Bryssels stad en första skatteförordning för tillfällig reklam på allmän plats enbart för budgetåret 2002 (skatteförordningen av den 17 oktober 2001), medan 1984 års avtal upphörde att gälla år 1999. Den skatten skulle alltså inte vara tillämplig på driften för reklamändamål av installationer som omfattades av 1984 års avtal, även om detta förlängdes under budgetåret 2002 och de efterföljande åren. JCD menar att skattebefrielsen för dessa installationer inte är en selektiv fördel för parten i avtalet eftersom den speglar en allmän princip som inte gett upphov till någon förmånligare behandling av JCD än något annat företag i en jämförbar situation och därför inte kan vara grund för statligt stöd.

(43) Om en skatt hypotetiskt sett skulle ha varit tillämplig på avtalet skulle det ha behövt göras en översyn av villkoren för 1984 års avtal i enlighet med bestämmelserna i det avtalet.

(44) Vad beträffar de installationer som omfattas av 1999 års avtal anser JCD att driften av dem för reklamändamål inte heller borde omfattas av någon reklamskatt. Den förordning om beskattning av reklam som Bryssels stad antog 2002 var i själva verket inte tillämplig eftersom JCD redan betalade en månadshyra för att driva reklaminstallationerna, vilket i enlighet med 1999 års avtal var den enda avgift som skulle tas ut för driften av dessa installationer för reklam. Genom skatteförordningen undantas dessutom uttryckligen reklaminstallationer i Bryssels stad, dvs. även de installationer som omfattas av 1999 års avtal.

(45) Till stöd för dessa argument överlämnade JCD till kommissionen två avgöranden av den 4 november 2016 där förstainstansrätten i den fransktalande delen av Bryssel (*Tribunal de première instance francophone de Bruxelles*) konstaterade att JCD inte skulle betala den kommunala reklamskatten för de reklaminstallationer som installerats på stadens territorium och som tillhörde Bryssels stad i enlighet med det avtal som ingåtts med JCD den 14 oktober 1999. Enligt dessa avgöranden skulle de belopp som skulle ha betalats för budgetåren 2009–2012 återbetalas.

(46) JCD hävdar att om den kompensationsmekanism som nämns ovan skulle ha lett till en eventuell fördel för JCD skulle denna hypotetiska fördel inte ha stärkt JCD:s konkurrenskraft jämfört med konkurrenterna på de berörda marknaderna, eftersom den skulle ha varit minimal.

(47) Enligt JCD skulle denna hypotetiska fördel framför allt inte ha gjort det svårare att komma in på dessa marknader för företag som var etablerade i andra medlemsstater. JCD påminner också om att kommissionen redan har konstaterat att vissa åtgärder endast gav effekter på lokal nivå och alltså inte påverkade handeln mellan medlemsstaterna.

3.3 **Kommentarer från Belgien**

3.3.1 *Kommentarer från Belgien om beslutet om att inleda förfarandet*

(48) De belgiska myndigheterna medger att JCD har fortsatt att utnyttja vissa reklamtavlor som omfattas av 1984 års avtal efter den avvecklingsdag som fastställts i bilaga 10 till 1999 års avtal. JCD betalade varken hyra eller skatt till Bryssels stad för dessa reklaminstallationer, i motsats till de reklamtavlor som omfattas av 1999 års avtal för vilka en hyra betalades från det att avtalet slöts och det har även tagits ut skatt, men först från och med 2009 ([11]). Denna situation pågick fram till augusti 2011 då de sista installationerna avvecklades.

([11]) Bryssels stad antog sin första förordning om privat drift på allmän mark för kommersiella ändamål i oktober 2001. Förordningen trädde i kraft i januari 2002 (skatteförordningen av den 17 oktober 2001, skatt på tillfällig reklam på allmän mark), men de belgiska myndigheterna krävde inte att denna skatt skulle betalas för de installationer som omfattades av 1999 års avtal förrän från och med beskattningsåret 2009.

(49) De belgiska myndigheterna bestrider inte att åtgärderna kan tillskrivas dem och framför allt kan tillskrivas Bryssels stad. De konstaterar själva att de gick med på att de installationer som omfattas av 1984 års avtal bibehölls efter det datum som fastställdes i bilaga 10 för att upprätthålla jämvikten i avtalet gentemot JCD eftersom andra installationer hade avvecklats i förtid på Bryssels stads begäran för att placera ut andra typer av installationer som staden föredrog, framför allt av estetiska skäl, då man uppförde nya gatumöbler i art nouveau-stil.

(50) De belgiska myndigheterna anser att denna förtida avveckling ledde till en förlust för JCD som därvid skulle ha förlorat installationer för vilka ingen hyra eller skatt skulle krävas före det datum som fastställts för avvecklingen i bilaga 10. Som kompensation för den förlusten var det rimligt att andra installationer fick behållas i drift längre än vad som föreskrivits och att ingen hyra eller skatt skulle tas ut för dem.

(51) De belgiska myndigheterna medgav att totalt sett hade JCD fått en ekonomisk fördel, men endast på grund av bristande balans mellan antalet installationer som avvecklats i förtid (före den fastställda dagen för avveckling) och antalet installationer som behållits efter den dag för avveckling som fastställts i bilaga 10. Enligt artikel 4.5 i det avtal som ingicks 1984 mellan Bryssels stad och JCD skulle reklaminstallationerna och busskurerna undantas från hyra, nyttjanderättsavgift och andra avgifter. Enligt de belgiska myndigheterna måste detta undantag tolkas med hänsyn till att Bryssels stad inte hade antagit någon förordning om beskattning av reklaminstallationer när avtalet undertecknades.

(52) Enligt de belgiska myndigheterna har JCD dels avstått från besparingar i fråga om hyra och skatt genom att gå med på att avveckla installationer i förtid, dels fått besparingar i form av hyra och skatter genom att andra installationer har bibehållits efter de fastställda datumen för avveckling. En beräkning av skillnaden mellan de besparingar som JCD har förlorat genom avveckling i förtid och de extra besparingar som har gjorts genom att installationer har bibehållits längre än vad som föreskrivs i bilaga 10 visar enligt de belgiska myndigheterna att JCD sammanlagt endast har fått en ekonomisk fördel på högst [100 000–150 000] euro mellan december 1999 och 2011.

(53) Därför hävdar de belgiska myndigheterna att åtgärden utan problem kan omfattas av kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 ([12]) (nedan kallad *2006 års förordning om stöd av mindre betydelse*). Enligt den förordningen ska vissa typer av stöd till låga belopp (mindre än 200 000 euro under en period av tre beskattningsår) inte anses påverka handeln mellan medlemsstaterna, vilket innebär att de inte uppfyller samtliga villkor i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

(54) De belgiska myndigheterna gör också förtydliganden i fråga om vissa påståenden från CCB som behandlas i beslutet om att inleda förfarandet. För det första är CCB:s beräkning som baseras på 86 installationer felaktig, eftersom CCB:s fastställanden genom rättstjänare (se skäl 31) redovisar 80 installationer. Dessutom har CCB felaktigt beskrivit vissa installationer som busskurer trots att det är fråga om informationstavlor för staden. När det för det andra gäller beräkningen av hyresbeloppen har CCB gjort en felaktig indexering av hyrorna. Bryssels stad menar att en korrekt indexering borde baseras på årsdagen för avtalet ([13]). För det tredje finns det fel i beräkningen av den skatt som JCD borde ha betalat enligt CCB.

3.3.2 *Kommentarer från Belgien om de berörda parternas synpunkter*

(55) I sina skriftliga kommentarer av den 2 oktober 2015 förklarar de belgiska myndigheterna att det faktum att Bryssels stad inte hade återvunnit den skatt som JCD skulle ha betalat enligt 1999 års avtal under den period som rättsförfarandena pågick inte betydde att Bryssels stad hade gett företaget någon fördel. I stället var detta följden av tillämpningen av belgisk lag och de belgiska domstolarnas avgöranden som innebar att den kommunala förvaltningen var förhindrad att fortsätta med utmätning eller återvinning av skatt för den del av skatten som överskrider vad som obestridligen ska betalas. När en överklagan i likhet med den som JCD har gjort avser skatten i

([12]) Kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 28.12.2006, s. 5), tillämplig när stödet beviljades.

([13]) I artikel 12 i 1999 års avtal anges en formel för ändring av hyran där det fastställs att den upphandlande myndigheten godkänner ändringsformeln (indexering på årsdagen). I samma artikel anges referensuppgifter för beräkning av månadshyran.

sin helhet går det inte att göra någon utmätning eller återvinning. Denna situation innebär inte att den betalningsskyldige som inleder en rättsprocess har undantagits från skatt, vilket CCB påstår. Om en skatt bestrids måste den dessutom ur redovisningssynpunkt tas upp som en driftskostnad. Det kan alltså inte uppstå något statligt stöd av att Bryssels stad inte har återvunnit skatt som JCD ska betala och som är föremål för rättsprocesser.

(56) I sina skriftliga kommentarer av den 20 juni 2016 för att besvara kommissionens avdelningars frågor genom skrivelsen av den 15 april 2016 bekräftade de belgiska myndigheterna att Bryssels stad först från och med beskattningsåret 2009 hade börjat beskatta reklaminstallationer som placerats ut genom den upphandling som ledde fram till ett avtal den 14 oktober 1999. I skatteförordningen av den 17 oktober 2001 om tillfällig reklam på allmän mark fastställde Bryssels stad dock en avgift för tillfällig reklam på allmän mark och införde ett undantag från skatt som uteslutande gällde stadens egen annonsering ([14]). De belgiska myndigheterna påpekar att de skatteförordningar som är tillämpliga på reklaminstallationer trädde i kraft första gången den 1 januari 2002, vilket innebär att det inte togs ut någon skatt för år 2001. Myndigheterna bekräftar också att dessa skatteförordningar är tillämpliga på de reklaminstallationer som omfattas av 1999 års avtal.

(57) Myndigheterna förklarar också att Bryssels stad inte har uppburit motsvarande skattebelopp för beskattningsåren 2002–2008. Orsaken är att Bryssels stad till en början ansåg att de installationer som hade uppförts i enlighet med 1999 års avtal, som tillhörde staden och som drevs av JCD, inte var beskattningsbara, i enlighet med det undantag från beskattning som föreskrivs i artikel 5 i skatteförordningen av den 17 oktober 2001 som uteslutande gällde Bryssels stads egen annonsering. I skatteförordningen av den 18 december 2006 och efterföljande skatteförordningar infördes dessutom ett undantag specifikt för reklaminstallationer som tillhörde Bryssels stad eller organisationer som hade inrättats eller styrdes av Bryssels stad.

(58) De första registreringarna gjordes den 29 juli 2011 och gällde beskattningsåret 2009. I enlighet med artikel 6 i lagen av den 24 december 1996, som upphävdes genom ett beslut av den 3 april 2014, var det inte möjligt att tillämpa skatten retroaktivt för en period på mer än tre år från och med den 1 januari beskattningsåret.

(59) De belgiska myndigheterna bekräftar att Bryssels stad hade beslutat att inte längre tillämpa undantaget, eftersom de ansåg att ett undantag för reklaminstallationer enbart på grundval av att de tillhörde Bryssels stad, trots att staden inte själv använde dem, skapade en orättvis situation jämfört med användarna av andra reklaminstallationer. Bryssels stad menade att även om det kunde vara befogat att undanta reklaminstallationer som användes för stadens egna ändamål eller av organisationer som staden hade inrättat eller styrde, var det inte motiverat med ett undantag när dessa installationer användes av tredje part, framför allt inte av ett kommersiellt företag med verksamhet inom sektorn för utomhusreklam.

(60) Syftet med undantaget i skatteförordningen var att undvika att Bryssels stad beskattade sig själv, vilket inte skulle ha gett staden några extra intäkter och skulle ha skapat administrativt merarbete för stadens ekonomiavdelning, medan syftet med en skatteförordning är att ge den berörda myndigheten möjlighet att få extra inkomster. Precis som anges i de belgiska myndigheternas svar den 20 februari 2017 på kommissionens begäran om kompletterande upplysningar den 14 februari 2017 hade Bryssels stad dock aldrig själv drivit reklaminstallationerna. Det var alltid tredje parter som drev dem. De enda reklaminstallationer som tillhör Bryssels stad är de som omfattades av den offentliga upphandling som JCD vann den 14 oktober 1999. När 1999 års avtal löpte ut gjordes en ny upphandling. Den vanns av CCB, som är den nuvarande innehavaren av avtalet. Enligt det nu gällande avtalet ska CCB betala hyra för reklaminstallationerna och även betala gällande skatter.

([14]) I artikel 5 i skatteförordningen av den 17 oktober 2001 föreskrivs ett undantag från beskattning för i synnerhet ”annonser från Bryssels stad eller från enheter som har inrättats, styrs av eller finansieras av Bryssels stad”.

(61) De belgiska myndigheterna anger att de aktörer som använder egna installationer enbart betalar skatt och att hyran för att driva de reklaminstallationer som ägs av Bryssels stad tas ut utöver dessa skatter. Denna hyra ersätter inte den skatt som tas ut på sådana installationer. Hyran utgör en ersättning för rätten att driva de installationer som tillhör Bryssels stad. Om en hyra inte skulle ha betalats, skulle aktörerna kostnadsfritt ha fått driva Bryssels stads gatumöbler samtidigt som staden skulle ha fått stå för anskaffningskostnaden för dem. Därför är det logiskt att aktörerna ska betala en hyra. De aktörer som inte utnyttjar Bryssels stads installationer måste å andra sidan täcka hela investeringen för att tillverka eller förvärva reklaminstallationerna.

(62) De belgiska myndigheterna påpekar att i två avgöranden av den 4 november 2016 konstaterade förstainstansrätten i den fransktalande delen av Bryssel att JCD i enlighet med artikel 9 i skatteförordningarna för åren 2009–2012 inte var skyldig att betala kommunalskatt för reklam för de reklaminstallationer som uppförts på Bryssels stads territorium och som tillhörde Bryssels stad i enlighet med den upphandling som JCD vann den 14 oktober 1999. Enligt dessa avgöranden skulle de belopp som skulle ha betalats för budgetåren 2009–2012 återbetalas.

(63) De belgiska myndigheterna bekräftar också att Bryssels stad har överklagat de båda avgörandena av den 4 november 2016 som gällde beskattningsåren 2009–2010 respektive 2011–2012. I det överklagandeförfarande som fortfarande pågår har Bryssels stad hävdat att förstainstansrättens tolkning att artikel 9 i skatteförordningen innebär att JCD ska undantas från skatt väcker frågan om denna artikel är förenlig med artiklarna 106 och 107 i EUF-fördraget.

(64) Bryssels stad har däremot inte gjort någon registrering i fråga om skatt som ska betalas för de reklaminstallationer som omfattas av 1984 års avtal och som har bibehållits efter det fastställda datumet.

(65) De belgiska myndigheterna hävdar att de inte kan fastställa beloppet för den hyra och skatt som inte har betalats för de installationer som har bibehållits efter den dag för avveckling som anges i bilaga 10 för perioden den 1 januari 2002–21 augusti 2010.

3.4 **Bedömning av åtgärderna**

3.4.1 *Den del som avser reklaminstallationer i 1984 års avtal: föremål för detta beslut*

(66) Kommissionens analys gäller enbart bibehållandet av reklaminstallationer som omfattas av 1984 års avtal efter utgången av driftsperioden. Beslutet avser inte 1984 års avtal i sig. Detta motiveras framför allt av att i enlighet med artikel 17 i rådets förordning (EU) 2015/1589 ([15]) får kommissionen inte besluta om återkrav av beviljat stöd för vilket preskriptionstiden på 10 år har löpt ut.

(67) De gatumöbler som har uppförts i enlighet med 1984 års avtal fick installeras fram till utgången av giltighetstiden för 1984 års avtal (dvs. fram till 1999) och drivas under en period av 15 år (dvs. eventuellt fram till 2014). Ett stöd som har beviljats genom dessa installationer enligt 1984 års avtal, under förutsättning att de kumulativa villkoren i artikel 107.1 är uppfyllda, skulle därför inte ha kunnat beviljas förrän vid den tidpunkt då JCD fick tillstånd av myndigheterna i Bryssel att uppföra den berörda reklaminstallationen, dvs. före år 1999 då avtalet upphörde att gälla. Allt eventuellt stöd som beviljats JCD skulle alltså ha beviljats 10 år innan kommissionens första begäran om upplysningar från de belgiska myndigheterna, som översändes den 15 september 2011.

(68) När det däremot gäller bibehållandet av de installationer som omfattas av 1984 års avtal utan betalning av vare sig hyra eller skatt efter det datum som fastställs i bilaga 10 till 1999 års avtal skulle beviljandet av ett eventuellt stöd till JCD under dessa omständigheter ha skett vid den tidpunkt då de belgiska myndigheterna (underförstått) godkände att den tidsplan som fastställts i bilagan inte följdes. Kommissionens analys gäller enbart i vilken omfattning bibehållandet av de reklaminstallationer som omfattas av 1984 års avtal efter det datum som fastställs i bilaga 10 medför statligt stöd till JCD efter den 15 september 2001 (dvs. före utgången av den preskriptionstid som anges i artikel 17 i förordning (EU) 2015/1589).

(69) Detta beslut gäller inte heller huruvida JCD:s skattebefrielse för de installationer som omfattas av 1999 års avtal är statligt stöd, eftersom detta inte ingick i räckvidden för beslutet om att inleda förfarandet.

([15]) Rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om tillämpningsföreskrifter för artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUT L 248, 24.9.2015, s. 9).

3.4.2 *Förekomst av stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget*

(70) Enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

(71) Enligt fast rättspraxis ska samtliga villkor i artikel 107.1 EUF-fördraget vara uppfyllda för att en åtgärd ska anses utgöra ”stöd” i den bestämmelsens mening: i) åtgärden kan tillskrivas staten och finansieras genom statliga medel, ii) den ger mottagaren en selektiv ekonomisk fördel, iii) åtgärden snedvrider eller hotar att snedvridna konkurrensen, iv) den kan påverka handeln mellan medlemsstaterna ([16]).

3.4.2.1 Åtgärden kan tillskrivas staten och finansieras genom statliga medel

(72) För att en åtgärd ska vara statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget ska den beviljas av staten eller genom statliga medel. Som statliga medel betraktas alla resurser i den offentliga sektorn ([17]), även resurserna hos interna enheter inom staten (decentraliserade, federala, regionala eller andra) ([18]).

(73) Fördelar som beviljas direkt eller indirekt genom statliga medel kan betraktas som stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget. Förekomsten av statliga medel kan ha negativ form, när offentliga myndigheter avstår från intäkter. Enligt fast rättspraxis utgör avstående av medel som annars skulle ha tillfallit statsbudgeten en överföring av statliga medel. På samma sätt kan åtgärder som minskar de kostnader som ett företag normalt ska bära vara statliga medel ([19]).

Stödet kan tillskrivas staten

(74) De belgiska myndigheterna bestrider inte att åtgärden kan tillskrivas dem (och framför allt kan tillskrivas Bryssels stad). De konstaterar själva att de gick med på att de installationer som omfattas av 1984 års avtal bibehölls efter det datum som fastställdes i bilaga 10 för att upprätthålla jämvikten i avtalet gentemot JCD, eftersom andra installationer hade avvecklats i förtid på Bryssels stads begäran för att placera ut andra typer av installationer i art nouveau-stil (se skäl 49).

Statliga medel

(75) De belgiska myndigheterna medger också att bibehållandet av installationerna efter de datum som fastställdes i bilaga 10 innebär en utebliven vinst för Bryssels stad i fråga om hyra och skatt som inte tas ut på installationer som normalt sett skulle ha ersatts med installationer som omfattas av 1999 års avtal och för vilka hyra och skatt skulle ha betalats.

(76) De ifrågasätter därför inte att JCD:s bibehållande av installationer som omfattas av 1984 års avtal efter de datum som anges i bilaga 10 ska tillskrivas den belgiska staten och att detta innebär att de avstod från statliga medel för egen del. Kommissionen och den belgiska staten gör dock olika bedömningar av hur dessa statliga medel ska kvantifieras (dvs. beloppet för den hyra och skatt som Bryssels stad har avstått från) (se avsnitt 3.4.5).

([16]) Domstolens dom av den 2 september 2010, kommissionen/Deutsche Post (C-399/08 P, ECLI:EU:C:2010:481, punkt 39 och angiven rättspraxis), domstolens dom av den 21 december 2016, kommissionen/Hansestadt Lübeck (C-524/14 P, ECLI:EU:C:2016:971, punkt 40), domstolens dom av den 21 december 2016, kommissionen/World Duty Free Group SA m.fl. (C-20/15 P och C-21/15 P, ECLI:EU:C:2016:981, punkt 53), och domstolens dom av den 20 september 2017, kommissionen/Frucona Kosice (C-300/16 P, ECLI:EU:C:2017:706, punkt 19).

([17]) Förstainstansrättens dom av den 12 december 1996, Air France/kommissionen (T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, punkt 56).

([18]) Domstolens dom av den 14 oktober 1987, Tyskland/kommissionen (C-248/84, ECLI:EU:C:1987:437, punkt 17), och förenade målen av den 6 mars 2002, Territorio Histórico de Álava - Diputación Foral de Álava (T-92/00 och T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61), och dom av den 6 mars 2002, Ramondín, SA och Ramondín Cápsulas, SA/ kommissionen (T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61, punkt 57).

([19]) Domstolens dom av den 16 maj 2000, Frankrike/Ladbroke Racing Ltd och kommissionen (C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, punkterna 48–51). Domstolens dom av den 14 januari 2015, Eventech (C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 33).

(77) Kommissionen anser således att denna åtgärd utgör en överföring av statliga medel i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

(78) Som anges i skäl 34 hävdar CCB i sina skriftliga synpunkter att reklamintäkterna från det kommersiella utnyttjandet av de reklaminstallationer som bibehållits efter det datum för avveckling som anges i bilaga 10 också kan vara statliga medel eftersom staten själv hade kunnat driva dessa installationer.

(79) Kommissionen anser för det första att JCD:s reklamintäkter inte helt uppenbart utgör statliga medel, eftersom reklamintäkterna härrör från privaträttsliga avtal mellan JCD och deras kunder, i vilka staten inte har någon del.

(80) Det går för övrigt inte heller att slå fast att Bryssels stad avstår från intäkter bara för att staden själv inte deltar i en viss ekonomisk verksamhet. Att inta en sådan ståndpunkt i fråga om statliga medel skulle vara extremt omfattande och förbjuda staten att godkänna verksamhet inom sitt territorium utan att först kontrollera om den inte själv skulle kunna bedriva den verksamheten.

(81) Även om det i teorin skulle vara möjligt för en offentlig myndighet att bedriva en viss ekonomisk verksamhet är detta självklart inte myndighetens främsta uppdrag och den har på förhand varken kunskaperna, kompetensen eller de tekniska verktygen för en sådan verksamhet. I föreliggande fall kan man t.ex. konstatera att reklamavtalen i allmänhet är nationella. Bryssels stad skulle inte kunna ingå sådana avtal eftersom den endast bestämmer över de reklamtavlor som den äger på Bryssels stads territorium. Dess eventuella förmåga att generera intäkter utifrån dessa reklamtavlor går alltså inte att jämföra med JC Decauxs.

3.4.2.2 Förekomst av en ekonomisk fördel

(82) Med fördel i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget menar man varje ekonomisk fördel som ett företag inte skulle ha erhållit under normala marknadsvillkor, dvs. utan statligt ingripande ([20]). Det är endast åtgärdens inverkan på företaget som är relevant, inte orsaken till eller målet för det statliga ingripandet ([21]).

(83) Enligt domstolen föreligger det en fördel när ett företags ekonomiska situation har förbättrats till följd av ett statligt ingripande. Det betyder att inte enbart positiva ingripanden kan vara en fördel utan även alla slags ingripanden från statens sida som i olika form minskar de kostnader som ett företag normalt sett skulle ha behövt bära ([22]).

(84) I detta fall har JCD sedan 1999 och i takt med att de tillstånd som baserades på 1984 års avtal löpt ut fortsatt att driva reklaminstallationer på Bryssels stads territorium utan att betala hyra eller skatt för driften av dessa installationer, trots att dessa installationer i enlighet med 1999 års avtal skulle ha avvecklats och att hyra och skatt skulle ha betalats för driften av nya reklaminstallationer som ersatte de gamla enligt samma avtal.

(85) De belgiska myndigheterna medgav att JCD totalt sett hade fått en ekonomisk fördel, men endast på grund av bristande balans mellan antalet installationer som avvecklats i förtid, före den fastställda dagen för avveckling, och antalet installationer som behållits efter den dag för avveckling som fastställts i bilaga 10. Även om kommissionen skulle hålla med om denna synpunkt (vilket den inte gör), skulle det ändå föreligga en fördel.

(86) För det första konstaterar kommissionen att de belgiska myndigheterna godtar principen om att det finns en fördel och att de enbart ifrågasätter dess storlek.

([20]) Domstolens dom av den 11 juli 1996, Syndicat français de l'Express international (SFEI) m.fl./La Poste m.fl. (C-39/94, ECLI:EU:C.1996:285, punkt 60), domstolens dom av den 29 april 1999, Spanien/kommissionen (C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, punkt 41).

([21]) Domstolens dom av den 2 juli 1974, Italien/kommissionen (173/73, ECLI:EU:C:1974:71, punkt 13).

([22]) Domstolens dom av den 8 november 2001, Adria-Wien Pipeline (C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598), och domstolens dom av den 14 februari 1990, Frankrike/kommissionen (C-301/87, ECLI:EU:C:1990:67, punkt 41).

(87) Dessutom anser de belgiska myndigheterna att åtgärden är en ersättning som har beviljats JCD som kompensation för nackdelen med att ett visst antal reklaminstallationer har avvecklats i förtid. I detta avseende hänvisar kommissionen till mål C-211/15 P, Orange mot kommissionen ([23]) där domstolen bekräftade tribunalens ([24]) och generaladvokatens ([25]) ståndpunkt att även en kostnadslättnad för ett företag som innebär en fördel som avskaffar ytterligare kostnader vilka följer av en undantagsordning som inte konkurrerande företag omfattas av, är statligt stöd ([26]). Den enda typ av ersättning i form av en överföring av statliga medel som undantas från att klassificeras som statligt stöd är ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas i enlighet med rättspraxis i Altmarkdomen ([27]).

(88) Både 1984 och 1999 års avtal är dock rent kommersiella sådana och bestämmelserna i dem ålägger inte JCD något uppdrag att tillhandahålla en allmännyttig tjänst. Det betyder att rättspraxis enligt Altmarkdomen, som gäller ersättning för tillhandahållande av allmännyttiga tjänster, inte är tillämplig.

(89) Den ersättning som de belgiska myndigheterna hänvisar till förefaller alltså på denna grund med nödvändighet ge JCD en fördel, förutsatt att den verkligen syftar till att kompensera för nackdelen i samband med att vissa installationer eventuellt avvecklas i förtid. Denna slutsats stärks av att det i föreliggande fall är svårt att hävda att JCD har drabbats av någon strukturell nackdel, eftersom JCD av egen vilja har gått med på att avveckla dessa installationer och att de belgiska myndigheterna själva har medgett att den berörda ersättningen gick utöver vad som krävdes till följd av den påstådda nackdelen.

(90) Detta resonemang stämmer också överens med punkt 69 i kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd ([28]) (nedan kallat *tillkännagivandet om begreppet statligt stöd*) där det anges följande: ”Kostnader som uppstår till följd av lagstadgade skyldigheter som ålagts av staten ([29]) kan i princip anses hänföra sig till de kostnader som är förbundna med den ekonomiska verksamheten, vilket innebär att eventuell ersättning för dessa kostnader anses ge företaget en fördel ([30]). *Detta innebär att förekomsten av en fördel i princip inte utesluts av det faktum att förmånen inte går utöver ersättningen för en kostnad som härrör från åläggandet av en lagstadgad skyldighet*. Detsamma gäller befrielse från kostnader som företaget inte skulle ha haft om det inte hade funnits något incitament som härrör från den statliga åtgärden, eftersom det skulle ha strukturerat sina åtgärder på ett annorlunda sätt utan detta incitament ([31]). Förekomsten av en fördel kan heller inte uteslutas om en åtgärd kompenserar avgifter av en annan art som inte är kopplade till den åtgärden ([32]).”

(91) I föreliggande fall är det inte heller möjligt att på allvar likställa det förtida utbytet av installationerna från 1984 års avtal med en lagstadgad skyldighet eftersom JCD av egen vilja har godtagit att avveckla dessa installationer. Av punkt 69 i tillkännagivandet om begreppet statligt stöd följer däremot att om avvecklingen av dessa installationer hade skett till följd av en lagstadgad skyldighet skulle ersättningen för den förtida avvecklingen ha inneburit en fördel.

([23]) Domstolens dom av den 26 oktober 2016, Orange/kommissionen (C-211/15 P, ECLI:EU:C:2016:798).

([24]) Tribunalens dom av den 26 februari 2015, Orange/kommissionen (T-385/12, ECLI:EU:T:2015:117).

([25]) Förslag till avgörande av generaladvokat Nils Wahl av den 4 februari 2016 i målet Orange/kommissionen (C-211/15 P, ECLI:EU:C:2016:78).

([26]) Domstolens dom av den 26 oktober 2016, Orange/kommissionen (C-211/15 P, ECLI:EU:C:2016:798, punkterna 41–44).

([27]) Domstolens dom av den 26 oktober 2016, Orange/kommissionen (C-211/15 P, ECLI:EU:C:2016:798, punkt 44).

([28]) Kommissionens tillkännagivande av den 19 juli 2016 om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUT C 262, 19.7.2016, s. 1).

([29]) När det gäller jordbrukssektorn skulle exempel på införandet av en lagstadgad skyldighet kunna vara veterinära eller livsmedelssäkerhetsrelaterade kontroller och prover som föreskrivs för jordbruksproducenter. Däremot betraktas kontroller och prover som genomförs och finansieras av offentliga organ och som inte föreskrivs i lag som ska utföras eller finansieras av jordbruksproducenter inte som lagstadgade skyldigheter som åläggs företag. Se kommissionens beslut av den 18 september 2015 i statligt stödärende SA.35484, mjölkkvalitetstester enligt lagen om mjölk och fetter och av den 4 april 2016 om statligt stöd SA.35484, allmän kontrollverksamhet på hälso- och sjukvårdsområdet enligt lagen om mjölk och fetter.

([30]) Tribunalens dom av den 25 mars 2015, Belgien/kommissionen (T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, punkterna 74–78).

([31]) Om ett företag får stöd för att genomföra en investering i ett stödområde kan det till exempel inte hävdas att detta inte minskar kostnader som normalt sett ingår i företagets budget, eftersom företaget inte skulle ha genomfört investeringen utan detta stöd.

([32]) Domstolens dom av den 8 december 2011, France Télécom SA/kommissionen (C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, punkterna 43–50). Logiskt sett gäller detta befrielse från kostnader som ett företag har för att ändra ställningen för dess anställda från tjänstemän till anställda, i linje med de anställningsvillkor som gäller hos dess konkurrenter, vilket ger det berörda företaget en fördel (vilket det tidigare rådde viss osäkerhet om efter förstainstansrättens dom av den 16 mars 2004, Danske Busvognmænd/kommissionen T-157/01, ECLI:EU:T:2004:76, punkt 57). Vad gäller ersättning för icke-återvinningsbara kostnader, se även förstainstansrättens dom av den 11 februari 2009, Iride och Iride Energia/kommissionen (T-25/07, ECLI:EU:T:2009:33, punkterna 46–56).

(92) I tillkännagivandet om begreppet statligt stöd anges dessutom följande i punkt 71: ”Förekomsten av en fördel är utesluten om det är fråga om återbetalning av olagligt påförda skatter ([33]), en skyldighet för de nationella myndigheterna att ersätta skada som de har orsakat vissa företag ([34]) eller utbetalning av ersättning för en expropriation ([35])”.

(93) Inget av dessa båda scenarier är dock relevanta i det här fallet. Det finns inget som pekar på att de belgiska myndigheterna hade orsakat någon nackdel för JCD som de sedan behövde kompensera för. JCD har själva gått med på att avveckla vissa reklaminstallationer från 1984 och man kan med fog anta att JCD gick med på det eftersom det totalt sett gav dem en fördel.

(94) Slutligen tvivlar kommissionen på att det går att betrakta denna ersättning som ett normalt beteende hos en aktör på marknaden, vilket eventuellt skulle kunna utesluta att det finns en fördel. Det går dock inte att fastställa att Bryssels stad har betett sig som en marknadsaktör i detta fall. I själva verket har det konstaterats att det påstådda avtalet om ersättning varken har inrättats formellt eller har följts upp på något sätt (vilket för övrigt förklarar varför de belgiska myndigheterna själva uppger att det har funnits en avvikelse i antalet installationer som har avvecklats och bytts ut i förväg). Inga bevis som har lämnats till kommissionen visar på att det har skett någon form av förhandling om detta mellan Bryssels stad och JCD. Det finns inget som visar att Bryssels stad har gjort någon analys av JCD:s faktiska vinstbortfall i samband med att vissa reklaminstallationer som omfattas av 1984 års avtal byttes ut i förtid jämfört med den fördel som JCD har fått av att bibehålla andra installationer som för övrigt är fullständigt avskrivna (kostnaden för dessa tavlor har logiskt sett täckts fullständigt – inklusive JCD:s marginal – genom driften av dem under den lagliga giltighetstiden för 1984 års avtal) och som omfattas av samma avtal. Den totala avsaknaden av analys, avtal och uppföljning innebär att det är uteslutet att Bryssels stads beteende är förenligt med principen om en privat aktör i en marknadsekonomi.

(95) Kommissionens argument om förekomsten av en fördel har dessutom bekräftats genom en dom av Bryssels appellationsdomstol den 29 april 2016 ([36]). I denna dom avvisar appellationsdomstolens JCD:s överklagande och bekräftar avgörandet den 13 december 2010 av förstainstansrätten i Bryssel. Domstolen bekräftar närmare bestämt att JCD inte har respekterat de datum för avveckling som fastställs i bilaga 10 till 1999 års avtal och att företaget därefter, utan rättighet, har drivit flera reklaminstallationer på allmän mark i Bryssels stad. JCD har alltså vidtagit objektivt sett olagliga åtgärder i strid med god marknadssed, eftersom företaget genom att i sitt nätverk driva reklaminstallationer som inte (längre) borde finnas där får en olaglig konkurrensfördel som kan avleda annonsörer från företagets konkurrent CCB. Därför beordrar domstolen att detta olagliga beteende ska upphöra och anser att de reklaminstallationer som har drivits utan rättighet måste avlägsnas för att det olagliga beteendet ska anses ha upphört.

(96) Därför anser kommissionen att JCD:s bibehållande och drift mellan 1999 och 2011 av ett visst antal reklaminstallationer som omfattas av 1984 års avtal på Bryssels stads territorium efter de datum för avveckling som fastställs i bilaga 10 till 1999 års avtal utan att betala vare sig hyra eller skatt har lett till en minskning av de kostnader som JCD normalt sett skulle ha behövt täcka för att bedriva sin verksamhet och därmed är en ekonomisk fördel.

3.4.2.3 Selektivitet

(97) För att betraktas som statligt stöd måste en åtgärd vara selektiv, dvs. gynna vissa företag eller viss produktion i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget ([37]). Det betyder att endast åtgärder som gynnar företag på ett selektivt sätt omfattas av stödbegreppet.

(98) För det första kan man konstatera att de belgiska myndigheterna inte ifrågasätter att åtgärden är selektiv (bibehållande av installationerna från 1984 utan betalning av vare sig hyra efter skatt efter utgången av deras driftsperiod enligt bilaga 10).

([33]) Domstolens dom av den 27 mars 1980, Amministrazione delle finanze dello Stato (61/79, ECLI:EU:C:1980:100, punkterna 29–32).
([34]) Domstolens dom av den 27 september 1988, Asteris AE m.fl./Grekland (C-106-120/87, ECLI:EU:C:1988:457, punkterna 23 och 24).
([35]) Tribunalens dom av den 1 juli 2010, Nuova Terni Industrie Chimiche SpA/kommissionen (T-64/08, ECLI:EU:T:2010:270, punkterna 59–63 och 140–141), i vilken det förtydligas att även om utbetalningen av en ersättning för en expropriation inte medför en fördel kan en utvidgning i efterhand av en sådan ersättning utgöra statligt stöd.
([36]) Cour d'appel de Bruxelles (9:e kammaren), dom av den 29 april 2016 i mål 2011/AR/140.
([37]) Domstolens dom av den 15 december 2005, Italien/kommissionen (C-66/02, ECLI:EU:C:2005:768, punkt 94).

(99) De belgiska myndigheterna har i själva verket förklarat att åtgärden är en ersättning som har beviljats JCD som kompensation för att vissa installationer har avvecklats i förtid. En sådan åtgärd är i princip individuell och under sådana omständigheter kan man normalt sett anta att en konstaterad ekonomisk fördel (se avsnitt 3.4.2.2) är selektiv. Eftersom det inte finns något som tyder på motsatsen är det antagandet giltigt i det föreliggande fallet och räcker för att fastställa att åtgärden är selektiv.

(100) Det går inte heller att hävda att åtgärden inte är selektiv enbart på grund av att JCD skulle befinna sig i en unik rättslig och faktisk situation eftersom det enbart var de som kunde komma i fråga för åtgärden eftersom de var det enda företag som hade tillgång till de installationer som omfattas av 1994 års avtal.

(101) I den tidigare nämnda domen i Orangemålet bekräftade domstolen tribunalens ståndpunkt ([38]): ”Det kriterium som består i en jämförelse mellan stödmottagaren och andra aktörer som befinner sig i en jämförbar faktisk och rättslig situation med avseende på det syfte som eftersträvas med åtgärden, har […] sitt ursprung i och motiveras av bedömningen av selektiviteten hos åtgärder med potentiellt sett generell tillämplighet. Kriteriet är därför inte relevant när det, såsom i förevarande fall, är fråga om att bedöma selektiviteten av en åtgärd som inrättats för ett särskilt ändamål, [och] endast avser ett enda företag […]”.

(102) I detta fall framgår det tydligt att bibehållandet av installationerna är en ad hoc-åtgärd utan generell tillämpning och alltså uppenbart är selektiv.

3.4.2.4 Snedvridning av konkurrensen och påverkan på handeln mellan medlemsstaterna

(103) Offentligt stöd till företag är endast statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget om de ”snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen” och detta enbart i den utsträckning de ”påverkar handeln mellan medlemsstaterna”.

Snedvridning av konkurrensen

(104) En stödåtgärd som beviljas av en stat anses snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen när den riskerar att ge stödmottagaren en fördel i konkurrensen med andra företag ([39]).

(105) Det är tillräckligt att det, vid tidpunkten då stödåtgärden träder i kraft, finns effektiv konkurrens på marknaden i fråga för att en statlig åtgärd eller en åtgärd som vidtas med hjälp av statliga medel ska kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna och snedvrida eller hota att snedvrida konkurrensen ([40]). Utgångspunkten är därför att konkurrensen snedvrids så snart ett företag inom en (potentiellt) konkurrensutsatt avreglerad ekonomisk sektor tilldelas en finansiell fördel av staten.

(106) Med hänsyn till att JCD bedriver verksamhet på en marknad där olika företag inom sektorn konkurrerar med varandra (marknaden för visning av reklam i litet format) kommer beviljandet eller fördelen av ett stöd till förmån för en av aktörerna att få effekter som kan komma att snedvrida konkurrensen.

Påverkan på handeln mellan medlemsstaterna

(107) Enligt EU-domstolarnas rättspraxis kan allt stöd som beviljas ett företag som bedriver verksamhet på den inre marknaden riskera att påverka handeln mellan medlemsstaterna ([41]).

([38]) Tribunalens dom av den 6 februari 2016, Orange/kommissionen (T-385/12, ECLI:EU:T:2015:117).

([39]) Domstolens dom av den 17 september 1980, Philip Morris Holland BV/kommissionen (730/79, ECLI:EU:C:1980:209, punkt 11), och förstainstansrättens dom av den 15 juni 2000, Alzetta Mauro m.fl./kommissionen (T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 och T-23/98, ECLI:EU:T:2000:151, punkt 80).

([40]) Domstolens dom av den 23 januari 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-387/17, ECLI:EU:C:2019:51, punkt 40).

([41]) Förstainstansrättens dom av den 4 april 2001, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia/kommissionen (T-288/97, ECLI:EU:T:1999:125, punkt 41).

(108) Enligt fast rättspraxis behöver kommissionen inte göra någon ekonomisk analys av den faktiska situationen på de berörda marknaderna, marknadsandelen för de företag som har mottagit stödet, ställningen för konkurrerande företag eller handeln mellan medlemsstaterna ([42]). Kommissionen är, vid fall där stöd olagligen beviljats, inte skyldig att påvisa stödets faktiska inverkan på konkurrensen och handeln.

(109) Den berörda åtgärden (bibehållande av reklaminstallationer utan betalning av vare sig hyra eller skatt efter de datum som fastställs i bilaga 10) till förmån för JCD stärker företagets ställning på marknaden för reklaminstallationer i huvudstadsregionen Bryssel och försvårar penetreringen av denna marknad för företag som är etablerade i andra medlemsstater ([43]). Dessutom konstaterar kommissionen i detta fall att både JCD och CCB bedriver verksamhet i andra EU-medlemsstater ([44]). Det är också viktigt att understryka att annonsörerna ofta är internationella koncerner med verksamhet i flera länder och att även reklamkampanjerna i vissa fall har en internationell dimension.

(110) Åtgärden kan alltså påverka handeln mellan medlemsstaterna.

(111) Det bör dock påpekas att de belgiska myndigheterna visserligen medger att det finns en fördel till förmån för JCD, men att de anser att det går att hänvisa till 2006 års förordning om stöd av mindre betydelse.

(112) Deras resonemang bygger på en beräkning av beloppet för denna fördel baserat på en kompensation mellan de installationer som har avvecklats för sent och dem som har avvecklats i förtid.

(113) De belgiska myndigheterna menar (se skälen 51–52) att JCD globalt sett har fått en ekonomisk fördel, men endast på grund av en bristande balans mellan antalet installationer som har avvecklats i förtid, före den fastställda dagen för avveckling, och antalet installationer som behållits efter den dag för avveckling som fastställts i bilaga 10. De menar att JCD på grundval av en ersättningsmekanism som parterna har kommit överens om dels har avstått från besparingar i fråga om hyra och skatt genom att gå med på att avveckla installationer i förtid, dels har fått besparingar i fråga om hyra och skatter genom att andra installationer har bibehållits efter de fastställda datumen för avveckling.

(114) En beräkning av skillnaden mellan de besparingar som JCD har förlorat genom avveckling i förtid och de extra besparingar som har gjorts genom att installationer har bibehållits längre än vad som föreskrivs i bilaga 10 visar enligt de belgiska myndigheterna att JCD sammanlagt endast har fått en begränsad ekonomisk fördel på högst [100 000–150 000] euro mellan december 1999 och 2011.

(115) Eftersom de anser att den fördel som JCD har beviljats inte kan överskrida [100 000–150 000] euro hävdar de belgiska myndigheterna att åtgärden enkelt kan omfattas av tillämpningsområdet för 2006 års förordning som stöd av mindre betydelse.

(116) I detta sammanhang är det viktigt att påpeka att två förordningar om stöd av mindre betydelse är relevanta för den berörda perioden:

a) kommissionens förordning (EG) nr 69/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse (nedan kallad *2001 års förordning om stöd av mindre betydelse*), som var giltig från februari 2001 till och med den 31 december 2006 och där det fastställdes att vissa typer av stöd till låga belopp (mindre än 100 000 euro under en period av tre budgetår) inte ska anses påverka handeln mellan medlemsstaterna och därmed inte uppfyller samtliga kriterier i artikel 107.1 i EUF-fördraget,

b) 2006 års förordning om stöd av mindre betydelse, som var giltig från och med den 1 januari 2007 till och med den 31 december 2013, där det fastställdes att vissa typer av stöd till låga belopp (mindre än 200 000 euro under en period av tre budgetår) inte ska anses påverka handeln mellan medlemsstaterna och därmed inte uppfyller samtliga kriterier i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

([42]) Domstolens dom av den 8 september 2011, kommissionen/Nederländerna (C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, punkt 131).

([43]) Se i detta avseende domstolens dom av den 8 maj 2013, Eric Libert m.fl./Gouvernement flamand och All Projects & Developments NV m.fl./Vlaamse Regering (C-197/11 och C- 203/11, ECLI:EU:C:2013:288).

([44]) Den anbudsinfordran som huvudstadsregionen Bryssel inledde den 15 mars 2008 i samband med Villo-koncessionen offentliggjordes t.ex. i *Europeiska unionens officiella tidning*.

(117) Som förklaras i avsnitt 3.4.2.2 anser kommissionen för det första att fördelen är större än vad de belgiska myndigheterna hävdar eftersom beräkningen av denna fördel måste ta hänsyn till all hyra och skatt som JCD inte har betalat för de reklaminstallationer som har bibehållits efter de planerade datumen för avveckling. Kommissionen har inte någon exakt utvärdering av den sammanlagda fördel som har beviljats JC Decaux eftersom de belgiska myndigheterna har vägrat att lämna denna information, men beloppet för det stöd som har beviljats JCD är under alla omständigheter högre än 200 000 euro. Förordningarna om stöd av mindre betydelse är alltså inte tillämpliga och kommissionen kan inte godta de belgiska myndigheternas argument.

(118) Även om någon av förordningarna om stöd av mindre betydelse var tillämplig (vilket de inte är) konstaterar kommissionen också att de kontrollvillkor som fastställs i artikel 3 i 2001 års förordning om stöd av mindre betydelse och i artikel 3 i 2006 års förordning om stöd av mindre betydelse i alla fall inte är uppfyllda. De belgiska myndigheterna betraktade i själva verket inte från början åtgärden som ett stöd av mindre betydelse och har alltså inte vidtagit några av de åtgärder som föreskrivs i dessa förordningar.

(119) Inte heller uppfyller åtgärden kraven på insyn i artikel 2.4 i 2006 års förordning om stöd av mindre betydelse, där det föreskrivs följande: ”Denna förordning ska endast tillämpas på stöd för vilket det är möjligt att i förväg beräkna den exakta bruttobidragsekvivalenten utan att göra någon riskbedömning (genomsynligt stöd).” I föreliggande fall har de belgiska myndigheterna inte lagt fram någon dokumentation som kan visa att det har gjorts någon beräkning på förhand, innan stödet beviljades, och inte heller att det har skett någon kontroll av balansen mellan förtida respektive uppskjuten avveckling av installationer, vilket utgör grunden för de belgiska myndigheternas beräkning av stödbeloppet på [100 000–150 000] euro.

(120) Därför kan det berörda stödet inte omfattas av förordningen om stöd av mindre betydelse.

(121) Därför anser kommissionen att åtgärden kan påverka handeln mellan medlemsstaterna.

3.4.2.5 Slutsats

(122) Kommissionen konstaterar att bibehållandet av de installationer som omfattas av 1984 års avtal efter den fastställda dagen för avveckling innebär att JCD har beviljats ett statligt stöd med två komponenter (hyra och skatt).

3.4.3 *Stödets laglighet*

(123) Kommissionen konstaterar att den åtgärd som avses i denna del av klagomålet, som är statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget, inte har anmälts i enlighet med artikel 108.3 i EUF-fördraget.

(124) De belgiska myndigheterna har inte lämnat någon motivering för att undantas från anmälningskravet, varför åtgärden är olaglig.

3.4.4 *Förenlighet med den inre marknaden*

(125) Eftersom JCD:s drift av vissa reklaminstallationer som har uppförts i enlighet med 1984 års avtal på Bryssels stads territorium efter den fastställda dagen för avveckling (enligt bilaga 10 till 1999 års avtal) är statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget, måste det fastställas om dessa åtgärder kan anses vara förenliga med den inre marknaden.

(126) Statliga stödåtgärder kan anses vara förenliga med den inre marknaden på grundval av de undantag som fastställs i artikel 106.2 samt i artikel 107.2 och 107.3 i EUF-fördraget. De belgiska myndigheterna har dock inte lagt fram några argument för att visa att något av dessa undantag skulle vara tillämpliga i detta fall.

(127) För det första påminner kommissionen om att det är upp till medlemsstaten att visa att ett stöd är förenligt med den inre marknaden. De belgiska myndigheterna har dock inte lagt fram något argument för att de berörda åtgärderna skulle vara förenliga med den inre marknaden. De undantag som anges i artikel 107.2 i EUF-fördraget från artikel 107.3 a–d i EUF-fördraget är inte tillämpliga i detta fall eftersom den berörda åtgärden inte är motiverad för de mål som anges i dessa bestämmelser.

(128) Både 1984 och 1999 års avtal är rent kommersiella sådana och villkoren i dem ålägger inte JCD något uppdrag att tillhandahålla en allmännyttig tjänst. Det betyder att det undantag som anges i artikel 106.2 i EUF-fördraget, som gäller ersättning för tillhandahållande av allmännyttiga tjänster, inte är tillämpligt.

(129) Därför anser kommissionen att bibehållandet av installationer som omfattas av 1984 års avtal efter den dag för avveckling som fastställs i bilaga 10 till 1999 års avtal utan betalning av vare sig hyra eller skatt har lett till en minskning av de kostnader som JCD normalt sett skulle ha behövt täcka för att bedriva sin verksamhet och att detta därmed måste betraktas som ett driftsstöd, vilket inte är förenligt med den inre marknaden.

(130) Därför anser kommissionen att JCD har fått ett olagligt statligt stöd som är oförenligt med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget genom bibehållandet av installationer som omfattas av 1984 års avtal efter det datum för avveckling som fastställs i bilaga 10 till 1999 års avtal utan betalning av vare sig hyra eller skatt. Detta stöd ska återkrävas i den mån återkravet inte har preskriberats i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) 2015/1589.

3.4.5 *Belopp för oförenligt stöd*

(131) Beräkningen av beloppet för det oförenliga stödet har baserats på en uppskattning av beloppet för den hyra och skatt som Bryssels stad skulle ha tagit ut om åtgärden inte hade genomförts.

(132) Kommissionen anser att beräkningen av beloppet för det oförenliga stödet måste göras för varje installation som omfattas av 1984 års avtal och som bibehållits efter den 15 september 2001 ([45]). Som referensbelopp används de hyror som har tagits ut enlighet med 1999 års avtal och de allmänt tillämpliga skatterna på reklaminstallationer ([46]) mellan den dag som till en början fastställts för avveckling ([47]) (om den inträffar efter den 15 september 2001) eller den 15 september 2001 (om den dag som till en början fastställts för avveckling inträffade före den 15 september 2001) och den dag då installationen faktiskt avvecklades.

(133) Som anges i skälen 111–114 har de belgiska myndigheterna kommit fram till att det stöd som eventuellt har beviljats JCD uppgår till [100 000–150 000] euro, baserat på en kompensation för differensen mellan de installationer som omfattas av 1984 års avtal och som har avvecklats efter det fastställda datumet respektive de som har avvecklats i förtid. De belgiska myndigheternas beräkning baseras på de fastställanden genom rättstjänare som har upprättats på CCB:s begäran den 3 december 2007 och den 21 december 2009. De belgiska myndigheterna menar att fastställandena genom rättstjänare visar att år 2007 var antalet reklamytor motsvarande installationer som hade tagits bort före det datum för avveckling som fastställts i bilaga 10 större än antalet reklamytor motsvarande installationer som hade bibehållits efter det datum för avveckling som fastställts i bilaga 10. Det var enbart det fastställande genom rättstjänare som upprättats för CCB:s räkning den 21 december 2009 som visade att tyngdpunkten hade vägt över till förmån för JCD. Därför anser de belgiska myndigheterna att även om JCD hade beviljats en förmån vid genomförandet av avtalet skulle beräkningen av denna förmån kunna begränsas till beskattningsåren 2007–2011 utan risk för att gynna JCD.

(134) Som förklaras i avsnitt 3.4.2.2 anser kommissionen att de belgiska myndigheternas argument om en ersättningsmekanism saknar grund och att den fördel som JCD har beviljats motsvarar samtliga besparingar som företaget har gjort genom att fortsätta driften av de reklaminstallationer som omfattas av 1984 års avtal i stället för att ersätta dem med installationer i enlighet med 1999 års avtal.

(135) Kommissionens argument i fråga om detta har dessutom bekräftats genom en dom i Bryssels appellationsdomstol den 29 april 2016 ([48]). I denna dom bekräftar domstolen att JCD inte har respekterat de datum för avveckling som fastställs i bilaga 10 till 1999 års avtal och att företaget därefter, utan rättighet, har drivit flera reklaminstallationer på allmän mark i Bryssels stad.

(136) Appellationsdomstolen avvisar närmare bestämt tanken på en ersättningsmekanism som den som de belgiska myndigheterna hänvisar till för de gamla gatumöbler som hade bibehållits efter den planerade dagen för avveckling som kompensation för det förtida utbytet av gamla gatumöbler, eftersom en sådan mekanism inte föreskrevs eller godkändes i 1984 års avtal. Appellationsdomstolen bekräftar att det inte finns något bevis för att JCD hade fått

([45]) Preskriptionstiden på tio år innebär att inget återkrav får gälla tiden före den 15 september 2001.

([46]) Beräkningen av beloppet för det oförenliga stöd som avser skatt ska baseras på artiklarna 3, 4 och 5 i förordningen av den 17 oktober 2001, artiklarna 4–7 i förordningen av den 18 december 2006 och artiklarna 4, 5 och 6 i skatteförordningarna av den 17 december 2007, den 15 december 2008, den 9 november 2009, den 20 december 2010 och den 5 december 2011.

([47]) Dessa datum anges i bilaga 10.

([48]) Cour d'appel de Bruxelles (9:e kammaren), dom av den 29 april 2016 i mål 2011/AR/140.

uttryckligt tillstånd av Bryssels stad att göra ett byte av reklaminstallationer efter det att 1999 års avtal hade ingåtts. Appellationsdomstolen avvisar överklagandet och bekräftar avgörandet den 13 december 2010 av den fransktalande förstainstansrätten i Bryssel. Den bekräftar att JCD genom att driva reklaminstallationerna utan rättighet på Bryssels stads allmänna mark har vidtagit objektivt sett olagliga åtgärder i strid med god marknadssed, eftersom JCD genom att i sitt nätverk utnyttja reklaminstallationer som inte (längre) borde finnas där får JCD en olaglig konkurrensfördel som kan avleda annonsörer från företagets konkurrent CCB.

(137) Därför anser kommissionen att beräkningen av beloppet för det oförenliga stödet uteslutande måste baseras på den hyra och skatt som inte har tagits ut för de installationer som har bibehållits efter den fastställda dagen för avveckling, utan att någon ersättningsmekanism tillämpas. För att göra detta måste de belgiska myndigheterna för varje berörd installation och för varje relevant period ta hänsyn till befintliga hyror och skatter i enlighet med skatteförordningarna från 2001 och framåt för en installation med samma yta.

(138) Genom skatteförordningen av den 17 oktober 2001 om tillfällig reklam på allmän mark infördes en skatt på tillfällig reklam på allmän mark för beskattningsåren 2002–2006. Dessutom antog Bryssels stad en skatteförordning den 18 december 2006 om samma skatt för beskattningsåret 2007. Från och med beskattningsåret 2008 införde Bryssels stad en särskild skatt för reklaminstallationer ([49]).

(139) Kommissionen anser att skatteförordningarna för reklaminstallationer borde ha tillämpats automatiskt för de installationer som omfattas av 1984 års avtal och som bibehölls efter den dag de skulle ha avvecklats och att befrielsen från den skatt som föreskrivs i dessa skatteförordningar för de reklaminstallationer som omfattas av 1984 års avtal och som bibehållits efter den dag de skulle ha avvecklats utgör ett undantag från referenssystemet.

(140) Det bör påpekas att Bryssels stad inledningsvis ansåg att reklaminstallationer som placerades ut i enlighet med 1999 års avtal och som tillhörde staden inte var beskattningsbara i enlighet med en skattebefrielse för Bryssels stads annonsering ([50]) som föreskrevs i skatteförordningen av den 17 oktober 2001, vilket kan tyckas stå i strid med

([49]) Skatteförordningar av den 17 december 2007, 15 december 2008, 9 november 2009, 20 december 2010, 5 december 2011. I artikel 2 i dessa förordningar anges att ”de reklaminstallationer som omfattas av denna förordning är reklaminstallationer, tillfälliga reklaminstallationer, reklamfordon och reklamställningar”. Beräkningen av skatten fastställdes i artiklarna 4–6. I artikel 4 Beskattning av reklaminstallationer anges följande:

a) ”Skattesatsen för reklaminstallationer ska uppgå till 150,00 euro per beskattningsår och m2.

b) §1. Skattesatsen för reklaminstallationer som enbart är avsedda för annonser som gäller kultur, samhälle, idrott och liknande annonsering, däribland för film, konstnärliga verk och sådana som avser information om anordnandet av mässor, kongresser, diskussionsform eller cirkus ska uppgå till 50,00 euro per beskattningsår och m2.

§2. Om mer än 1/7 av den synliga reklamytan används för benämningar, namn eller logotyper av kommersiell karaktär ska reklaminstallationer som enbart är avsedda för annonser som gäller kultur, samhälle, idrott och liknande annonsering, däribland för film, konstnärliga verk och sådana som avser information om anordnandet av mässor, kongresser, diskussionsform beskattas med den skattesats som anges i led a i denna artikel.

c) Skatten ska tas ut för beskattningsåret i sin helhet oavsett vid vilken tidpunkt den berörda reklaminstallationen installeras eller avlägsnas.”

I artikel 5 Beskattning av tillfälliga reklaminstallationer anges följande: […]

I artikel 6 – Gemensamma bestämmelser för artiklarna 4 och 5 anges följande:

a) Skatten ska tas ut per reklaminstallation.

b) §1. Vid beräkningen av skatten ska varje fraktion av en m2 räknas som en hel m2.

§2. Genom undantag från §1 ska beskattningen för reklaminstallationer på mindre än 4 m2 baseras på del eller fraktion av 0,25 m2 till den fasta skattesatsen dividerat med 4.

c) För reklaminstallationer med flera annonseringsytor ska skattesatsen multipliceras med antalet annonseringsytor.

a. För reklaminstallationer som är utrustade med ett system där flera annonser kan visas i följd på samma yta ska skattesatsen dubbleras.

d) När reklaminstallationens area skiljer sig från arean för den synliga annonseringsytan ska skatten beräknas baserat på den synliga annonseringsytan.

([50]) I artikel 5 föreskrivs att ”annonser från staden eller organisationer som har inrättats, styrs eller finansieras av staden” skulle vara undantagna från den skatt som infördes genom den förordningen. Precis som anges i de belgiska myndigheternas svar den 20 februari 2017 på kommissionens begäran om kompletterande upplysningar av den 14 februari 2017 hade Bryssels stad dock aldrig själv använt reklaminstallationerna. Driften sker fortfarande via tredje part. De enda reklaminstallationer som tillhör Bryssels stad är de som omfattades av den offentliga upphandling som JCD vann den 14 oktober 1999, och som förnyades när den löpte ut. Den nuvarande uppdragstagaren CCB betalar hyra för reklaminstallationerna och även gällande skatter.

kommissionens ståndpunkt i skäl 139. En undantagsbestämmelse som särskilt avser Bryssels stads reklaminstallationer infördes i själva verket senare genom artikel 9 i skatteförordningen av den 17 december 2007 och sedan i de efterföljande skatteförordningarna av den 15 december 2008, 9 november 2009, 20 december 2010 och 5 december 2011 ([51]).

(141) De belgiska myndigheterna har dock även uppgett att Bryssels stad senare beslutade att inte längre undanta reklaminstallationer från beskattning enbart på grundval av att de tillhörde Bryssels stad, trots att staden inte själv drev dem, eftersom detta skapade en orättvis situation jämfört med användarna av andra reklaminstallationer. Därför beslutade Bryssels stad att beskatta de installationer som omfattas av 1999 års avtal och de första registreringarna gjordes den 29 juli 2011 och gällde beskattningsåret 2009. De belgiska myndigheterna har förklarat att i enlighet med artikel 6 i lagen av den 24 december 1996, som upphävdes genom ett beslut av den 3 april 2014, var det inte möjligt att tillämpa skatten retroaktivt för en period på mer än tre år från och med den 1 januari beskattningsåret.

(142) På grundval av de belgiska myndigheternas resonemang anser kommissionen att skatten på reklaminstallationer normalt sett ska tillämpas på installationer som omfattas av 1999 års avtal och att detta inte står i strid med kommissionens ståndpunkt att de installationer som omfattas av 1984 års avtal och som har bibehållits efter det fastställda datumet också bör beskattas.

(143) Kommissionen konstaterar att de båda domarna av den 4 november 2016 från förstainstansrätten i den fransktalande delen av Bryssel, där det fastställs att JCD inte är skyldig att betala kommunalskatt för reklam när det gäller reklaminstallationer som tillhör staden i enlighet med det avtal som slöts med JCD den 14 oktober 1999, inte tar hänsyn till frågan om förenlighet med bestämmelserna om statligt stöd.

(144) Beräkningen av beloppet för den hyra och skatt som JCD har sluppit betala medför inga särskilda svårigheter och de belgiska myndigheterna har delvis gjort detta i samband med sin argumentation om stöd av mindre betydelse (se skälen 52–53). De belgiska myndigheterna har dock inte gett kommissionen någon beräkning av det totala stödbeloppet, trots att kommissionen har begärt detta vid upprepade tillfällen. CCB har för sin del lämnat in en beräkning av det stödbelopp som ska återkrävas, vilket uppgår till ca 2 miljoner euro.

4. ANALYS AV DEN DEL SOM AVSER VILLO

4.1 Grunder för inledande av förfarandet

(145) I sitt beslut om att inleda förfarandet ansåg kommissionen att när det gäller de ytterligare åtgärder (undantag från vissa avgifter eller neutralisering av viss skatt på kommunal och regional nivå, se skäl 22) i samband med JCD:s drift av koncessionen för den allmännyttiga tjänsten Villo i huvudstadsregionen Bryssel var de kumulativa kriterierna för statligt stöd uppfyllda och att dessa åtgärder var statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

(146) Framför allt verkade de belgiska myndigheternas argument om att dessa åtgärder skulle undslippa att betecknas på statligt stöd med hänvisning till rättspraxis enligt Altmarkdomen, eftersom JCD hade valts ut genom en öppen anbudsinfordran, inte vara tillämpligt i detta fall eftersom dessa ytterligare åtgärder inte hade ingått i anbudsinfordran: de hade beviljats efter anbudsinfordran i samband med förhandlingarna om Villo-avtalet. Enligt de belgiska myndigheterna uppgick dessa ytterligare åtgärder högst till ca [400 000–500 000] euro per år (se skäl 22).

(147) Dessutom uttryckte kommissionen allvarliga tvivel på att de ytterligare åtgärderna var förenliga med kommissionens beslut 2005/842/EG ([52]) (nedan kallat *2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse*) och 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, som de belgiska myndigheterna hänvisade till. Framför allt tvivlade kommissionen på att de kontroller av koncessionen som de belgiska myndigheterna hade inrättat (där kostnaderna för uppdraget följdes upp, men det inte gjordes någon detaljerad uppföljning av intäkterna) var tillräckliga för att undvika överkompensation. Dessutom ifrågasatte kommissionen de exakta villkoren för fördelningen av reklamintäkterna från de avtal som förhandlats fram på nationell nivå av JCD till Villo-avtalet, så som de tillämpades i JCD:s redovisning.

([51]) I artikel 9 i skatteförordningen av den 17 december 2007 undantas uttryckligen ”reklaminstallationer som tillhör Bryssels stad eller organisationer som har inrättats eller styrs av staden”.

([52]) Kommissionens beslut 2005/842/EG av den 28 november 2005 om tillämpningen av artikel 86.2 i EG-fördraget på statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT L 312, 29.11.2005, s. 67).

(148) Av alla de ovannämnda skälen har kommissionen beslutat att inleda det förfarande som anges i artikel 108.2 i EUF-fördraget i fråga om den berörda åtgärden och har uppmanat de belgiska myndigheterna och alla berörda parter att lämna upplysningar om och synpunkter på denna åtgärd.

4.2 **Synpunkter från berörda parter på beslutet om att inleda förfarandet**

(149) Kommissionen har tagit emot synpunkter från flera berörda parter (CCB, JCD och en tredje part som vill vara anonym), vilka sammanfattas nedan.

4.2.1 *Synpunkter från CCB*

(150) Kommissionen tog emot synpunkter från CCB genom en skrivelse av den 16 juli 2015.

(151) CCB anser att JCD har tagit emot statligt stöd inom ramen för driften av Villo-koncessionen och lägger framför allt fram argument i fråga om kriterierna för statliga medel och begreppet fördel.

4.2.1.1 Statliga medel

(152) Genom att ge JCD rätten att utnyttja allmän mark för reklamändamål (se skälen 19–22) utan att kräva betalning av någon ersättning har de belgiska myndigheterna avstått från offentliga intäkter och har gett JCD en ekonomisk fördel som är statligt stöd ([53]).

4.2.1.2 Fördel

(153) CCB hävdar att den ersättning som JCD har fått inte uppfyller något av de villkor som anges i Altmarkdomen.

Det första Altmarkvillkoret

(154) CCB anser att driften av Villo-tjänsten inte är ett uppdrag att tillhandahålla en allmännyttig tjänst som ett företag, om det beaktar sitt eget kommersiella intresse, inte skulle åta sig eller inte åta sig i samma utsträckning eller på samma villkor ([54]) och hänvisar till flera andra europeiska städer där automatiska hyrcykelsystem redan tillhandahålls på tillfredsställande sätt på kommersiella villkor ([55]).

Det andra Altmarkvillkoret

(155) Av kravspecifikationen framgår att grundläggande delar som t.ex. koncessionens löptid, finansieringsvillkoren för tjänsten och den upphandlande myndighetens delaktighet i finansieringen av tjänsten har utformats på ett mycket vagt sätt ([56]), vilket innebär att kravspecifikationen inte på ett klart och tydligt visar vilka grundläggande parametrar som gäller för finansieringen av tjänsten.

Det tredje Altmarkvillkoret

(156) CCB anser att det inte har skett någon kontroll, vare sig på förhand eller i efterhand, av storleken på de fördelar som har beviljats JCD inom ramen för Villo-koncessionen och att det fortfarande är okänt vilken exakt ekonomisk effekt som skattebefrielsen har haft för JCD. Därför går det inte att garantera att det inte har skett någon överkompensation.

([53]) Se punkt 33 i kommissionens meddelande om tillämpningen av Europeiska unionens regler om statligt stöd på ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT C 8, 11.1.2012, s. 4).

([54]) Ibid., punkt 47.

([55]) Som exempel nämns Barcelona och Antwerpen.

([56]) När det t.ex. gäller finansieringen anges i kravspecifikationen att den upphandlande myndigheten är ”öppen för olika finansieringsmetoder”.

Det fjärde Altmarkvillkoret

(157) CCB konstaterar att tilldelningen av Villo-koncessionen till JCD har skett efter ett förhandlat förfarande med offentliggörande, vilket endast kan anses vara tillräckligt för att uppfylla det fjärde Altmarkvillkoret under särskilda omständigheter. CCB menar att eftersom kompletterande bestämmelserna för de grundläggande delarna i koncessionen (t.ex. beviljandet av befrielse från kommunal skatt) har fastställts efter anbudsinfordran går det inte att hävda att denna upphandling gjorde det möjligt att välja den aktör som tillhandahöll tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse till en lägre kostnad.

4.2.1.3 Förenlighet

(158) CCB ifrågasätter kommissionens slutsats i beslutet om att inleda förfarandet om att åtgärdernas förenlighet måste bedömas i förhållande till 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Huruvida 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är tillämpligt

(159) CCB hävdar att den ersättning som JCD har beviljats inom ramen för utnyttjandet av Villo-koncessionen uppgår till flera tiotals miljoner euro per år och alltså överskrider tröskelvärdet på 15 miljoner euro per år som avgör om 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är tillämpligt ([57]). Framför allt anser CCB att i tillägg till reklamintäkterna, de avgifter som betalas av användarna samt befrielsen från skatt och avgifter måste man också ta hänsyn till de fördelar JCD har fått genom befrielsen från att betala en avgift för att få använda allmän mark.

Respekt för kraven i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse

(160) Dessutom hävdar CCB att flera villkor som fastställs i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inte är uppfyllda i det här fallet.

(161) Uppdrag: CCB ifrågasätter att de villkor för uppdrag som anges i artikel 4 i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är uppfyllda. Dels antogs beslutet med regler för driften av den allmännyttiga tjänsten Villo av den 25 november 2010 ungefär två år efter tilldelningen av Villo-koncessionen ([58]). Dels förlängdes Villo-avtalet till 17 år och fyra månader, trots att löptiden hade fastställts till 15 år i Villo-avtalet. CCB ifrågasätter att denna period är berättigad av storleken på de nödvändiga investeringarna, vilket anges i skäl 99 i beslutet om att inleda förfarandet. CCB konstaterar att JCD:s årsredovisningar visar att kostnaderna för de cyklar som har placerats ut inom ramen för Villo-systemet skrivs av med 20 % per år, vilket innebär att cyklarna är helt avskrivna fem år efter utplaceringen.

(162) Ersättning: Ersättningsmekanismen och parametrarna för beräkning, kontroll och granskning av ersättningen har inte beskrivits tillräckligt tydligt. Vad beträffar fördelningen av reklamintäkterna anser CCB att de belgiska myndigheterna måste ta hänsyn till *Gross Rating Point* (GRP) ([59]) för reklamytorna inom Villo och inte de genomsnittliga intäkter som genereras av alla reklamytor som JCD driver i sitt nätverk. När det gäller vilka kostnader som ska beaktas för att beräkna ersättningen understryker CCB att enligt artikel 5 i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse handlar det enbart om ”kostnader för tillhandahållandet av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse”. Den definitionen utesluter eventuella kostnader i samband med uppförandet och driften av reklaminstallationerna.

(163) Kontroll av att det inte sker någon överkompensation: CCB anser som sagt (se skäl 156) att det inte utförs någon kontroll av att JCD inte överkompenseras inom ramen för utnyttjandet av Villo-koncessionen. Enligt CCB:s beräkningar ska JCD ha fått en kraftig överkompensation.

4.2.1.4 Ersättningsbelopp

(164) CCB ifrågasätter de belopp för undantaget från kommunalskatt som anges i beslutet om att inleda förfarandet. Enligt CCB har dessa undantag ökat kraftigt från och med att Villo-koncessionen började utnyttjas fullt ut 2014 och uppgår till minst 650 000 euro per år, dvs. avsevärt mycket mer än det planerade högsta beloppet på [250 000–350 000] euro per år (se skäl 22).

([57]) Se artikel 2 a i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

([58]) Beslut av den 25 november 2010 om reglering av driften av en allmännyttig tjänst för automatiserad cykeluthyrning, offentliggjort i den belgiska officiella tidningen den 7 december 2010, artikel 2.

([59]) GRP är ett index för att fastställa det kommersiella värdet på en reklamyta i förhållande till dess förmåga att nå så många konsumenter som möjligt och hur många visuella kontakter det kommer att bli mellan denna yta och den berörda konsumenten.

(165) Dessutom anser CCB att den kostnadsfria driften av reklaminstallationer i sig är statligt stöd. CCB anser att värdet på varje reklamyta bör kvantifieras och konstaterar med hänvisning till ett avtal mellan CCB och staden Antwerpen att undantaget från alla avgifter har inneburit en fördel för JCD motsvarande nästan 8 miljoner euro per år.

4.2.2 *Synpunkter från den andra klaganden*

(166) Kommissionen tog emot synpunkter från en anonym tredje part genom en skrivelse av den 17 juli 2015. Även den anonyma tredje parten framhåller att Villo-avtalet ger JCD statligt stöd.

(167) Framför allt ifrågasätter den anonyma tredje parten att villkoren i Altmarkdomen skulle vara uppfyllda i detta fall, eftersom parametrarna för ersättningen inte hade fastställts i förväg på ett objektivt och öppet sätt. Dessutom hävdas att det inte har införts något kontrollsystem för att undvika överkompensation, vilket innebär att systemet inte kan vara förenligt på grundval av 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

(168) Slutligen bestrider den anonyma tredje parten ”kraftfullt” de belgiska myndigheternas ståndpunkt att det finns en fördelningsnyckel som är lika grundläggande som GRP för att fördela reklamintäkterna från Villo-ytorna (se skäl 196).

4.2.3 *Synpunkter från JCD*

(169) JCD lämnade in sina synpunkter på beslutet om att inleda förfarandet till kommissionen genom en skrivelse av den 17 juli 2015.

4.2.3.1 Förekomst av statligt stöd

(170) JCD hävdar att Villo-avtalet uteslutande finansieras genom privata medel och att det inte ger företaget någon ekonomisk fördel. Därför innehåller Villo-avtalet inte statligt stöd. De enda offentliga medel som berörs i detta fall följer av undantaget från regionala avgifter och de bestämmelser om prisöversyn som anges i de avtal som har ingåtts med kommunerna. JCD anser att dessa åtgärder måste betraktas som ersättning för allmännyttiga tjänster som omfattas av rättspraxis enligt Altmarkdomen. JCD lägger framför allt fram följande argument:

Det första Altmarkvillkoret

(171) Enligt det beslut som reglerar driften av den tjänst som beviljas genom Villo-avtalet avser tjänsten ”organisation av ett automatiserat system för uthyrning av cyklar för persontransporter inom hela huvudstadsregionen Bryssels territorium”. JCD anser att skyldigheterna inom ramen för denna tjänst i princip handlar om att inrätta ett nätverk för cykeluthyrning som kontinuerligt ska vara tillgängligt för invånarna till ett attraktivt pris. Det ingår även skyldigheter i samband med underhåll av nätet, t.ex. genom närvaro på plats och genom utbyte av defekta cyklar. Därför anser JCD att respekten för villkoret att uppfylla skyldigheter i samband med en allmännyttig tjänst ”inte innebär några problem i detta fall”.

Det andra Altmarkvillkoret

(172) JCD understryker att skyldigheten att på förhand fastställa parametrar för ersättningen inte innebär att ersättningen måste beräknas med någon viss formel. I detta fall har de viktigaste parametrarna för finansieringssystemet angetts på ett objektivt och öppet sätt i kravspecifikationen, där det bl.a. föreskrivs att

i) koncessionsinnehavaren ska stå för driftsrisken,

ii) koncessionsgivaren föredrar ett anbud som inte kräver något ekonomiskt tillskott från regionens sida, och

iii) regionen har inte i något fall ingripit ekonomiskt på något schablonmässigt och återkommande sätt.

(173) JCD anser också att metoden för att göra undantag från regionala avgifter innebär att det går att beräkna beloppet exakt på förhand genom att det fasta avgiftsbeloppet multipliceras med antalet uppförda installationer.

(174) Vad gäller klausulerna för översyn av priserna skulle deras ekonomiska inverkan vara känd på förhand eftersom de syftar till att kompensera för höjningen av kommunalskatten oberoende av att det av naturliga skäl var omöjligt att förutse utvecklingen i den skatten.

Det tredje Altmarkvillkoret

(175) JCD anser att det inte är fråga om någon överkompensation av följande skäl:

i) Befrielsen från avgifter för användningen av regionens allmänna mark för reklamändamål har beviljats som ersättning för att företaget går med på att avstå från större intäkter till följd av en minskning av antalet reklaminstallationer som får uppföras i enlighet med Villo-avtalet.

ii) De bestämmelser om prisöversyn som har införts tillsammans med kommunerna syftar enbart till att skydda jämvikten i det Villo-avtalet och har mycket begränsade ekonomiska konsekvenser: mindre än [0–50 000] euro för beskattningsåret 2013 och mindre än [0–50 000] euro för beskattningsåret 2014.

iii) Bestämmelsen som syftar till att neutralisera regionalskattens utveckling är en standardklausul som aldrig har tillämpats.

iv) Villo-avtalet kontrolleras strikt av de belgiska myndigheterna: antalet reklaminstallationer som får uppföras inom ramen för koncessionen fastställs exakt i Villo-avtalet, avtalet innehåller stränga skyldigheter i fråga om systemets drift, JCD är skyldigt att ge regionens myndigheter tillgång till uppgifter om genomförandet av avtalet, enligt avtalet är JCD skyldigt att överlämna en årlig rapport till förvaltningskommittén med uppgifter om utnyttjandet av systemet, förvaltningskommittén upprättar vart tredje år en teknisk lägesrapport om cykelparken, och i beslutet om reglering av driften av den tjänst som beviljas genom Villo-avtalet föreskrivs att regionens regering och parlament årligen ska kontrollera genomförandet av koncessionsavtalet. I artikel 21 i Villo-avtalet föreskrivs dessutom att om JCD inte följer gällande lagstiftning och de etiska reglerna för reklam ska en påföljd utdömas till ett belopp av 4 000 euro per dag..

v) Villo-avtalet uppvisar ett underskott.

Det fjärde Altmarkvillkoret

(176) JCD hävdar att det anbudsförfarande som ledde fram till Villo-avtalet hade varit öppet, transparent och icke-diskriminerande och att det inte råder några tvivel om att regionen hade valt den kandidat som kunde tillhandahålla den offentliga tjänsten till lägst kostnad för samhället, eftersom JCD:s erbjudande var det mest fördelaktiga, även med hänsyn till de ytterligare åtgärder som hade vidtagits efter upphandlingsförfarandet.

4.2.3.2 Förenlighet

(177) Om kommissionen skulle konstatera att undantaget från regionala avgifter och bestämmelserna om prisöversyn är statligt stöd hävdar JCD att de är förenliga med den inre marknaden på grundval av 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Huruvida 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är tillämpligt

(178) Enligt artikel 2.1 a i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse begränsas dess tillämpningsområde till stöd som inte överstiger ett årligt belopp på 15 miljoner euro. JCD påpekar att en ersättning för en allmännyttig tjänst definieras som alla fördelar som beviljas genom offentliga medel och att reklamintäkter och betalningar från användarna därför inte ska beaktas vid tillämpningen av den bestämmelsen. Därför anser JCD att det årliga beloppet för det påstådda stödet ligger långt under detta tröskelvärde och därmed omfattas av tillämpningsområdet för beslutet.

Respekt för kraven i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse

(179) JCD anser att Villo-avtalet följer bestämmelserna i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och lägger fram följande argument:

(180) Uppdrag: JCD hänvisar till skäl 73 i beslutet om att inleda förfarandet, där det anges att de skyldigheter i samband med en allmännyttig tjänst som åläggs koncessionsinnehavaren fastställs i Villo-avtalet och i regionparlamentets beslut av den 25 november 2010.

(181) Vad beträffar uppdragets löptid anser JCD att löptiden på 15 år är motiverad med hänsyn till storleken på de investeringar som krävs. Uppförandet av stationer och tillhandahållandet av cyklar kräver stora investeringar samtidigt som Villo-avtalet innehåller en begränsning av antalet reklaminstallationer som får uppföras och en indexering av användaravgifterna. Dessutom konstaterar JCD att 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, som var tillämpligt när Villo-avtalet ingicks, inte innehåller några bestämmelser om längden på den berörda koncessionen.

(182) JCD anser att det i föreliggande fall inte var nödvändigt att i uppdragsbeskrivningen fastställa villkoren för att återkräva eventuell överkompensation, eftersom all risk för överkompensation hade undanröjts när Villo-avtalet slöts, bl.a. eftersom avtalet hade tilldelats på grundval av ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande.

(183) Ersättning: JCD konstaterar att eftersom driften av koncessionen hittills hade gått med förlust hade företaget inte överkompenserats. Därför fanns det inget behov av att beräkna JCD:s rörelsemarginal för att kontrollera om den verkar rimlig och det är inte heller nödvändigt att säkerställa att det referensvärde som används för att kontrollera att det inte sker någon överkompensation har överskattats.

(184) När det gäller fördelningen av reklamintäkter i samband med Villo-avtalet konstaterar JCD att företaget värderar de uppförda installationerna med hänsyn till befolkningstäckning, publikresultat och antal ytor, utan hänsyn till vilket avtal som dessa ytor baseras på och med hänsyn till konkurrenssituationen och ytornas placering i en strategiskt viktig stad. JCD anser att det inte är relevant att bedöma det verkliga värdet uteslutande på grundval av GRP, vilket CCB hävdar (se skäl 162) eftersom en ensam såld reklamyta (även med en mycket hög GRP) inte är intressant för annonsörer som efterfrågar nationell täckning.

(185) Kontroll av ersättningen: JCD anser att de operativa kontroller som föreskrivs i Villo-avtalet (se skäl 175) mycket väl kan garantera att det inte sker någon överkompensation.

4.2.3.3 Ersättningsbelopp

(186) Vad beträffar undantaget från avgifter för att utnyttja regionens allmänna mark förtydligar JCD att inom ramen för de förhandlingar som hölls innan Villo-avtalet slöts gick JCD med på att minska antalet reklaminstallationer som fick uppföras inom ramen för koncessionen av den allmännyttiga tjänsten jämfört med vad företaget hade angett i sitt anbud.

(187) Antalet fristående installationer på 2 m² och antalet installationer på 8 m² hade minskats med 25 enheter. I gengäld hade regionen beviljat JCD ett undantag från avgiften för utnyttjandet av regionens allmänna mark för de reklaminstallationer på 8 m² som hade uppförts inom ramen för Villo-avtalet.

(188) Detta undantag uppgår till högst [50 000–150 000] euro per år (se skäl 22).

(189) Vad beträffar neutraliseringen av förändringar i kommunalskatten förklarar JCD att de ekonomiska konsekvenserna i praktiken är mycket begränsade. De är beroende av såväl registreringen av den berörda skatten som JCD:s fakturering. De avgifter som JCD vidarefakturerar i enlighet med bestämmelserna om prisöversyn skulle i praktiken uppgå till mindre än [0–50 000] euro per år fram till 2017.

4.3 **Kommentarer från Belgien**

4.3.1 *Kommentarer från Belgien om beslutet om att inleda förfarandet*

(190) De belgiska myndigheterna lämnade in sina kommentarer på beslutet om att inleda förfarandet genom en skrivelse av den 21 maj 2015.

4.3.1.1 Förekomst av statligt stöd

(191) De belgiska myndigheterna bekräftade sin inledande ståndpunkt att de åtgärder som föreskrivs i Villo-avtalet med JCD uppfyller samtliga villkor i Altmarkdomen och att de därför inte är statligt stöd.

(192) De har framför allt lagt fram följande argument:

Det första Altmarkvillkoret

(193) De belgiska myndigheterna anser att tillhandahållandet av ett offentligt system för automatiserad cykeluthyrning främjar ett miljövänligt transportmedel som erbjuder en lösning på de rörlighetsproblem som finns i Bryssel, vilket utan tvekan är av allmänt ekonomiskt intresse.

Det andra Altmarkvillkoret

(194) De belgiska myndigheterna anser att kravspecifikationen, som JCD och CCB baserade sina detaljerade anbud på, innehöll de viktigaste parametrarna för finansieringssystemet, nämligen

i) intäkterna från systemet har helt och hållet privat ursprung,

ii) ingen direkt subvention eller direkt kompensation för förluster inom ramen för koncessionen, och

iii) koncessionshavaren skulle täcka driftsrisken i sin helhet.

Det tredje Altmarkvillkoret

(195) För det första anser de belgiska myndigheterna att tilldelningen av koncessionen hade skett genom ett konkurrensutsatt, öppet, transparent och icke-diskriminerande förfarande, vilket innebar att man kunde förutsätta att det inte hade skett någon överkompensation. Eftersom regionen uttryckligen hade uteslutit betalning av en direkt subvention som ersättning för koncessionen och tilldelningen var öppen, transparent och icke-diskriminerande gick det att utesluta varje risk för överkompensation.

(196) För det andra hade de ekonomiska bestämmelserna i avtalet inte skapat någon överkompensation för JCD. De belgiska myndigheterna anser följande:

i) Det undantag från avgifter för användningen av regionens allmänna mark som JCD hade beviljats och som uppgick till högst [50 000–150 000] euro per år täckte endast en liten andel av de totala driftskostnaderna för koncessionen och uppgick till [0–5 %] av dessa kostnader under 2012.

ii) Neutraliseringen av eventuella framtida ändringar i regionala skatter (se skäl 22) är en standardklausul i koncessionsavtal med lång löptid och motiveras framför allt av regionens autonoma beskattningsbefogenhet och av att ingen ersättning föreskrivs vid förluster inom ramen för koncessionen. I detta fall har det inte skett några höjningar i de regionala skatterna och avgifterna och neutraliseringsklausulen har alltså aldrig tillämpats.

iii) Syftet med bestämmelserna om prisöversyn i de tvåpartsavtal som ingåtts med kommunerna (se skäl 22) är att föreskriva en oberoende korrigeringsmetod för att säkerställa jämvikten i avtalet. De påverkar inte på något sätt nivån på kommunalskattesatsen, som kommunerna fortsatt har full frihet att ändra. Såsom anges i skäl 82 i beslutet om att inleda förfarandet skulle denna neutralisering motsvara ett belopp på högst [50 000–100 000] och [250 000–350 000] euro enligt den berörda jämförelsesatsen.

iv) Vad beträffar fördelningen av reklamintäkter tillämpar JCD en värderingskoefficient för varje avtal motsvarande mervärdet i förhållande till genomsnittsintäkten per yta. Denna metod överensstämmer med de senaste metoderna på området..

v) Koncessionsavtalet omfattas av en systematisk kontroll. Dels har en förvaltningskommitté ([60]) och en uppföljningskommitté, till vilka JCD årligen överlämnar en driftsrapport om systemet, i uppdrag att övervaka att avtalet genomförs korrekt. Dels föreskrivs i beslutet av den 25 november 2010 en årlig kontroll av koncessionsavtalets genomförande av huvudstadsregionen Bryssels regering och parlament.

([60]) Förvaltningskommittén har inrättats genom artikel 6 i Villo-avtalet och är partssammansatt med minst två medlemmar som utnämns av ministeriet för rörlighet inom Bruxelles Mobilité och minst två medlemmar som utnämns av JCD.

Det fjärde Altmarkvillkoret

(197) De belgiska myndigheterna anser att Villo-koncessionen har tilldelats JCD i enlighet med ett öppet, transparent och icke-diskriminerande förfarande. Vad beträffar de ekonomiska åtgärder som har tillkommit efter upphandlingen (se skäl 22) skulle deras enda syfte vara att kompensera för den förväntade minskningen av reklamintäkter och upprätthålla jämvikten i avtalet inför framtiden.

4.3.1.2 Förenlighet

(198) Om de åtgärder som föreskrivs i Villo-avtalet är statligt stöd anser de belgiska myndigheterna att det kan vara förenligt med den inre marknaden på grundval av artikel 107.3 c i fördraget, eftersom

i) tillhandahållandet av hyrcyklar främjar ett miljövänligare transportalternativ än bilar, vilket är ett väl definierat mål av gemensamt intresse,

ii) koncessionen finansieras nästan helt och hållet av privata medel, vilket är lämpligt och proportionerligt och har en stimulanseffekt, och

iii) snedvridningen av konkurrensen och inverkan på handeln är begränsad eftersom koncessionen är ett resultat av ett effektivt och konkurrensutsatt förfarande och enbart tillämpas lokalt.

4.3.2 *Kommentarer från Belgien om de berörda parternas synpunkter*

(199) De belgiska myndigheterna lämnade in sina kommentarer på synpunkterna från tredje parter genom en skrivelse av den 2 oktober 2015.

(200) De belgiska myndigheterna avvisar de klagandes argument. Myndigheterna hävdar att de åtgärder som föreskrivs i Villo-avtalet uppfyller samtliga villkor i Altmarkdomen och därför inte är statligt stöd. Dessutom anser de belgiska myndigheterna att åtgärderna är förenliga med den inre marknaden på grundval av

i) artikel 107.3 c i fördraget och

ii) 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

4.3.2.1 Förekomst av statligt stöd

(201) CCB hävdar att huvudstadsregionen Bryssel har beviljat JCD rätten att använda allmän mark för reklamändamål utan att kräva någon ersättning, men de belgiska myndigheterna förnekar att så är fallet och konstaterar att ersättningen för att driva reklaminstallationerna sker i form av cykeluthyrningen som är en allmännyttig tjänst, i enlighet med vad som föreskrivs i anbudsinfordran.

(202) Dessutom bekräftar de belgiska myndigheterna sin ståndpunkt i skrivelsen av den 21 maj 2015, dvs. att villkoren i Altmarkdomen är uppfyllda i det här fallet (se skälen 191–197). De lägger fram nya argument avseende de två första villkoren i Altmarkdomen (se skälen 203–204).

Det första Altmarkvillkoret

(203) Enligt de belgiska myndigheterna är CCB:s påstående om att en hyrcykeltjänst som liknar Villo-systemet redan finns i andra europeiska städer utan att de uttryckligen betraktas som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inte relevant i sammanhanget. De påpekar att begreppet tjänst av allmänt ekonomiskt intresse är relativt och beror på omständigheterna. I detta fall är huvudstadsregionen Bryssel utsatt för ett särskilt starkt biltrafiktryck, vilket innebär att det krävs långtgående och effektiva åtgärder. I exemplet med staden Antwerpen konstaterar de belgiska myndigheterna att verksamhetsutövaren i fråga (CCB) får en direkt subvention.

Det andra Altmarkvillkoret

(204) De belgiska myndigheterna anser att om en finansieringsmodell för en allmännyttig tjänst måste definieras exakt i anbudsinfordran skulle anbudsförfarandet bli helt oanvändbart, eftersom kandidaterna inte skulle ha något manöverutrymme. De belgiska myndigheterna håller fast vid sin ståndpunkt att kravspecifikationen innehåller objektiva och transparenta parametrar för finansieringen av tjänsten (se skäl 194).

4.3.2.2 Förenlighet

Huruvida 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är tillämpligt

(205) Även om de belgiska myndigheterna inte håller med om värderingen av ett sådant stöd anser de att det sammanlagda beloppet för det påstådda stödet under alla omständigheter är betydligt lägre än 15 miljoner euro, eftersom rent privata intäkter (t.ex. reklamintäkter) inte ska ingå i beräkningen av stödet. Därför anser de belgiska myndigheterna att det årliga beloppet för det påstådda stödet med god marginal omfattas av tillämpningsområdet för 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Uppfyllande av kraven i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse

(206) Vad beträffar förlängningen av koncessionens löptid (se skäl 161) hävdar de belgiska myndigheterna att det handlar om en anpassning av löptiden för den första fasen till den andra (se skäl 20). Denna anpassning är motiverad av flera skäl: de nödvändiga förfarandena har tagit längre tid än väntat, man vill anpassa de båda faserna för att skapa en god förvaltning, det krävs en ersättning för ett minskat antal reklaminstallationer, samt en vilja att tillhandahålla en allmännyttig tjänst för invånarna under tillräckligt lång tid.

(207) De belgiska myndigheterna anser att Villo-koncessionen har beviljats JCD genom ett tydligt och klart uppdrag där parametrarna för ersättningen har fastställts och det går att undvika all form av överkompensation (se skälen 193–197).

Artikel 107.3 c i EUF-fördraget

(208) De belgiska myndigheterna bekräftar den ståndpunkt som de framförde i sin skrivelse av den 21 maj 2015 (se skäl 198) om att de åtgärder som föreskrivs i Villo-avtalet kan anses vara förenliga med den inre marknaden på grundval av artikel 107.3 c i EUF-fördraget, eftersom

i) tillhandahållandet av hyrcyklar är ett väl definierat mål av allmänt intresse,

ii) avtalet har utformats som ett lämpligt och proportionerligt instrument med en stimulanseffekt,

iii) snedvridningen av konkurrensen och dess inverkan på handeln är begränsad.

4.4 **Ytterligare synpunkter från de berörda parterna**

4.4.1 *Ytterligare synpunkter från CCB*

(209) CCB hävdar att de kostnader som JCD täcker i samband med genomförandet av Villo-avtalet är tydligt lägre än vad som deklarerats inledningsvis och därmed även lägre än vad de belgiska myndigheterna har hänvisat till för att visa att det inte sker någon överkompensation:

i) JCD ska ha gynnats av en sänkning av antalet cyklar i drift, från 5 000 till 4 500cyklar,

ii) JCD uppges ha kunnat göra stora besparingar tack vare tillägget till Villo-avtalet som innebär att antalet cykelstationer som ska uppföras minskas från 400 till 360, och

iii) antalet resor som har registrerats av Villo har minskat med 150 000 under 2015 jämfört med 2014.

(210) CCB har beräknat de reklamintäkter som JCD har fått tack vare Villo-avtalet genom att identifiera reklaminstallationer utifrån datumen för uppförandet respektive avvecklingen och därefter beräkna antalet reklamytor som JCD har drivit och slutligen tillämpa JCD:s officiella taxor för sitt nät i Bryssel samt de avgifter som i allmänhet tillämpas inom sektorn för utomhusreklam för den här typen av installationer. Enligt dessa beräkningar har JCD kraftigt underskattat de berörda reklamintäkterna.

(211) CCB konstaterar att JCD har fått en överkompensation på 27,3 miljoner euro mellan maj 2009 och februari 2017.

(212) I brist på kontroll av att det inte har skett någon överkompensation (se skäl 163) anser CCB att det borde ha införts ett kontrollsystem för att på årlig basis kunna kontrollera om det har skett någon överkompensation av koncessionsinnehavaren och i förekommande fall korrigera en konstaterad överkompensation. Denna kontroll borde ha genomförts av en oberoende tredje part.

(213) CCB anser också att kontrollen av att det inte har skett någon överkompensation borde baseras på en rimlig vinst som beräknats i förhållande till kostnaderna för tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse och inte i förhållande till de intäkter som genereras.

4.4.2 *Ytterligare synpunkter från JCD*

(214) När det gäller användningen av GRP för att fastställa vilka reklamintäkter som har genererats av Villo-avtalet (se skälen 162 och 184) har JCD förtydligat att detta mycket riktigt är ett av de kriterier som företaget använder för att fastställa värdet på deras reklamnät. JCD anser dock att reklaminstallationernas teoretiska GRP inte är tillräcklig för att fastställa värdet på de installationer som omfattas av ett avtal. JCD fastställer värdet på de installationer som har uppförts inom ramen för varje avtal med hänvisning till en genomsnittlig intäkt per yta beräknad på nationell basis och tillämpar sedan en korrigeringskoefficient som baseras på olika faktorer, bl.a. GRP för ytorna, installationernas placering i en strategiskt viktig stad för annonsörerna, men även graden av reklamtryck, som varierar mellan olika städer, samt konkurrenssituationen.

(215) JCD understryker att GRP har begränsad relevans, men konstaterar att en jämförelse mellan GRP och priset per yta i företagets största nationella nät och dess största nät i Bryssel visar på merkostnader – [10–20] % respektive [20–30] % – vilket liknar korrigeringskoefficienten för de ytor som används inom ramen för Villo-avtalet, som är [20–30]%.

(216) Vad beträffar de kostnader som täcks inom ramen för Villo-avtalet anser JCD att de belopp som CCB har fått fram inte motsvarar verkligheten av följande skäl:

i) CCB:s metod tar inte hänsyn till de investeringar som krävdes för att ta fram den nödvändiga infrastrukturen i koncessionens början.

ii) CCB utgår från en kostnad på 1 450 euro per cykel och år, vilket var det belopp som JCD uppgav i sitt anbud och som alltså byggde på uppskattningar.

(217) JCD känner inte igen de belopp som CCB lägger fram vad beträffar neutraliseringen av kommunalskatt (se skäl 164). Enligt JCD kan skillnaden mellan CCB:s uppskattning av beloppen och de verkliga beloppen förklaras av att

i) felaktiga skattesatser har använts: i motsats till CCB:s beräkningar är det endast några kommuner som tillämpar en skattesats för reklaminstallationer på mer än 75 euro per m^2 och år,

ii) mekanismen har tillämpats på kommuner som inte berörs: CCB verkar ha tillämpat översynsmekanismen på kommunerna Etterbeek, Schaerbeek och Saint-Josse, trots att de bilaterala avtalen med dessa kommuner inte innehåller den berörda klausulen,

iii) mekanismen har tillämpats automatiskt: i praktiken tar JCD inte emot några belopp enligt översynsmekanismen förrän företaget har fakturerat kommunerna för avgiften. Det kan ta en viss tid från det att reklaminstallationerna har uppförts och tagits i drift till dess att belopp börjar tas ut i enlighet med översynsklausulerna.

(218) Vad beträffar beloppet för reklamintäkterna har CCB underskattat den rabatt som JCD tillämpar: rabatten ligger närmare [60–70] %, inte 40 %. När den korrekta rabatten tillämpas blir reklamintäkterna betydligt lägre – nästan hälften så stora – jämfört med CCB:s beräkningar.

(219) JCD ifrågasätter även det belopp som CCB lägger fram vad beträffar den kostnadsfria användningen av reklaminstallationer (se skäl 165). Enligt JCD bortser CCB från att driften av de reklaminstallationer som anges i Villo-avtalet inte går att särskilja från tillhandahållandet av den allmännyttiga cykeluthyrningstjänsten. Reklamintäkterna är i själva verket avsedda att finansiera den allmännyttiga tjänsten.

(220) JCD anser att driften av reklaminstallationerna räknas in i finansieringen av Villo-koncessionen eftersom de driver Villo-installationerna som ersättning för de betydande kostnader som uppstår genom tillhandahållandet av den allmännyttiga cykeluthyrningstjänsten.

4.5 **Ytterligare kommentarer från Belgien**

(221) Vad beträffar Villo-avtalets löptid (se skäl 161) konstaterar de belgiska myndigheterna också att 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, som var tillämpligt när Villo-avtalet slöts, inte innehöll någon bestämmelse om löptiden för tillhandahållandet av en allmännyttig tjänst (se skäl 181). För övrigt anser de belgiska myndigheterna att förlängningen av löptiden för Villo-koncessionen genom tillägget var motiverad av följande tre skäl:

i) Omständigheter som låg utanför parternas kontroll och som försenade genomförandet av avtalet.

ii) Viljan att anpassa de båda faserna i Villo-avtalet: de två faserna i avtalet var till en början avsedda att ha en löptid på femton år, samtidigt som de inleddes vid olika tidpunkter. Detta förhållande ledde i praktiken till två separata löptider för fas 1 och fas 2 (vilket anges i inledningen till tillägget)..

iii) Den minskning av antalet reklammöbler som JCD drev till följd av tillägget till Villo-avtalet.

4.6 **Andra tillägget till Villo-avtalet**

(222) Ett tillägg till Villo-avtalet undertecknades av huvudstadsregionen Bryssels regering och JCD den 29 mars 2018. Syftet med tillägget var att möjliggöra en noggrannare och mer regelbunden kontroll av att det inte skedde någon överkompensation.

(223) Enligt tillägget skulle resultatet av JCD:s separata redovisning lämnas in till regionen. Redovisningen ska innehålla uppgifter om intäkterna från Villo-koncessionen och göra åtskillnad mellan intäkter från användarnas betalningar, reklamintäkter, befrielse från regionala avgifter och neutralisering av kommunala skattehöjningar samt kostnaderna för koncessionen, med åtskillnad mellan driftskostnader, förvaltningskostnader samt avskrivning av investeringarna i samband med Villo-tjänsten.

(224) Enligt tillägget ska den lagstadgade revisorn av JCD:s årsredovisning varje år granska att de principer för särredovisning som JCD har tillämpat är förenliga med 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Efter denna kontroll ska räkenskaperna för särredovisningen överlämnas till revisorn.

(225) Revisorn ska årligen kontrollera att förhållandet mellan de årliga kumulerade rörelseresultaten (EBIT) dividerade med de årliga kumulerade kostnaderna (sedan 2009) i samband med utnyttjandet av Villo-koncessionen inte överskrider tröskelvärdet på [10-20] % ([61]). Om och i den mån tröskelvärdet överskrids ska beloppet för den regionala avgift som JCD är befriad från plus beloppet till följd av åtgärderna i samband med kommunalskatterna retroaktivt betalas helt eller delvis för det föregående året.

(226) I tillägget anges dessutom att den lagstadgade revisorn ska kontrollera att det inte har skett någon överkompensation för perioden 2009–2017 enligt denna metod och utarbeta en sammanfattande rapport till förvaltningskommittén. Rapporten ska utarbetas så snart som möjligt efter det att tillägget har undertecknats.

4.7 **Bedömning av åtgärderna före det andra tillägget**

(227) Kommissionen gör i sin bedömning åtskillnad mellan perioden före tillägget (se skäl 222) och perioden efter tillägget.

4.7.1 *Förekomst av stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget*

(228) Villkoren för att fastställa att det förekommer statligt stöd beskrivs i skälen 70–71. I skälen 229–249 kontrolleras om dessa villkor är uppfyllda för var och en av åtgärderna: undantag från regionala avgifter för användningen av den offentliga domänen, neutralisering av höjning av kommunalskatt samt en skälighetsklausul om regional skatt (se skäl 22).

([61]) Motsvarande en standardkvot på [10–20] % av intäkterna.

4.7.1.1 Åtgärden kan tillskrivas staten och finansieras genom statliga medel

(229) Villkoren för att fastställa att åtgärden kan tillskrivas staten och finansieras genom statliga medel beskrivs i skälen 72 och 73.

Stödet kan tillskrivas staten

(230) Att Villo-koncessionen har beviljats av huvudstadsregionen Bryssel och att regionen har beviljat de ytterligare åtgärderna i efterhand (se skälen 19–22) ifrågasätts inte. De omtvistade åtgärderna kan alltså tillskrivas staten.

Statliga medel

(231) Förlusten av intäkter för huvudstadsregionen Bryssel och för de olika kommuner som ingår i dess territorium i samband med de omtvistade åtgärderna innebär att de offentliga myndigheterna avstår från intäkter, vilket innebär att statliga medel har överförts till JCD.

(232) De berörda statliga medlen består närmare bestämt av i) förlorade intäkter till följd av undantaget från avgift för användningen av huvudstadsregionen Bryssels allmänna mark i fråga om reklaminstallationer på 8 m^2, till högst [50 000–150 000] euro per år, ii) förlorade intäkter i samband med neutraliseringen av en eventuell höjning av regionala skatter motsvarande beloppet för en sådan höjning, och iii) förlusten av intäkter i samband med neutraliseringen av en eventuell höjning av kommunala skatter, motsvarande beloppet för en sådan höjning och högst [250 000–350 000] euro per år (se skäl 22).

(233) Cykeluthyrningssystemet Villo finansieras också genom förvaltning och drift av reklaminstallationer som komplement till betalningarna från kunderna. Reklamintäkterna samt betalningen från användarna inom koncessionen är rena privata medel och ska inte betraktas som statliga medel.

(234) Kommissionen anser att JCD:s reklamintäkter inte helt uppenbart utgör statliga medel, eftersom reklamintäkterna härrör från privaträttsliga avtal mellan JCD och deras kunder, i vilka staten inte har någon del.

(235) Det går för övrigt inte heller att slå fast att huvudstadsregionen Bryssel avstår från statliga medel enbart bara för att regionen själv inte deltar i sådan ekonomisk verksamhet. Att inta en sådan ståndpunkt i fråga om statliga medel skulle vara extremt omfattande och förbjuda staten att godkänna verksamhet inom sitt territorium utan att först kontrollera om den inte själv skulle kunna bedriva den verksamheten.

4.7.1.2 Förekomst av en ekonomisk fördel

(236) Villkoren för att fastställa att det förekommer en selektiv ekonomisk fördel beskrivs i skälen 82 och 83.

(237) I det här fallet innebär undantaget från de regionala avgifterna och neutraliseringen av höjningen av kommunala skatter att JCD inte behöver täcka kostnader som normalt sett skulle ha belastat företagets ekonomiska resurser och ger därmed företaget en fördel.

(238) De belgiska myndigheterna anser dock att dessa ytterligare åtgärder måste betraktas som ersättning för en allmännyttig tjänst som omfattas av rättspraxis enligt Altmarkdomen.

(239) I Altmarkdomen har EU-domstolen förklarat att den ersättning som beviljas genom statliga medel för kostnaderna i samband med en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse endast utgör en fördel om följande fyra kumulativa villkor är uppfyllda ([62]):

i) Det företag som får stöd ska faktiskt ha ålagts skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, och dessa skyldigheter ska vara klart definierade.

ii) De parametrar som används för att beräkna ersättningen måste ha fastställts i förväg på ett objektivt och öppet sätt.

([62]) Domstolens dom av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, punkterna 87–95).

iii) Ersättningen får inte överstiga vad som krävs för att täcka hela eller delar av de kostnader som har uppkommit i samband med skyldigheterna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, med hänsyn tagen till de intäkter som därvid har erhållits och till en rimlig vinst på grundval av fullgörandet av dessa skyldigheter..

iv) När det företag som ges ansvaret för att tillhandahålla de allmännyttiga tjänsterna inte har valts ut efter ett offentligt upphandlingsförfarande som gör det möjligt att välja den anbudsgivare som kan tillhandahålla dessa tjänster till den lägsta kostnaden för det allmänna ska storleken av den nödvändiga ersättningen fastställas på grundval av en undersökning av de kostnader som ett genomsnittligt och välskött företag skulle ha åsamkats vid fullgörandet av dessa skyldigheter.

(240) Vad beträffar det andra villkoret konstaterar kommissionen att de ekonomiska följderna för huvudstadsregionen Bryssel av de ytterligare åtgärderna, som fastställdes i avtalet först efter anbudsförfarandet, och framför allt av en åtgärd som neutraliseringen av en höjning av kommunala avgifter, inte var kända när denna åtgärd beviljades, eftersom detta helt och hållet beror på de kommunala skatternas framtida utveckling. Eftersom det inte fanns någon begränsning av de maximala ekonomiska följderna av denna åtgärd anser kommissionen att den inte är fullständigt öppen.

(241) I fråga om det tredje Altmarkvillkoret har det inte i förväg innan dessa ytterligare åtgärder beviljades gjorts någon undersökning av att den ersättning som JCD tar emot under utnyttjandet av koncessionen inte överstiger vad som krävs för att täcka hela eller delar av de kostnader som har uppkommit i samband med skyldigheterna i detta avseende, med hänsyn tagen till de intäkter som därvid har erhållits och till en rimlig vinst på grundval av fullgörandet av dessa skyldigheter.

(242) När det slutligen gäller det fjärde Altmarkvillkoret anser kommissionen att tillägget av vissa åtgärder efter anbudsförfarandet innebär att det inte är uppenbart att målet för anbudsförfarandet med avseende på Altmarkdomen, dvs. att välja den aktör som kan tillhandahålla tjänsten till den lägsta kostnaden för det allmänna, kan anses vara uppnått. I och med att inte samtliga ersättningsåtgärder ingår i den berörda anbudsinfordran är det svårt att konstatera att en sådan anbudsinfordran skulle göra det möjligt att välja den aktör som kan tillhandahålla tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse till den lägsta kostnaden, även om anbudsförfarandet i sig är öppet.

(243) Av de anledningar som beskrivs i skälen 240–242 anser kommissionen att villkoren enligt rättspraxis från Altmarkdomen inte är uppfyllda i det här fallet, vilket innebär att överföringen av de ytterligare statliga medel som beslutats efter anbudsinfordran verkligen ger JCD en ekonomisk fördel.

(244) När det gäller beräkningen av beloppet för denna fördel gjorde de belgiska myndigheterna till en början bedömningen att neutraliseringen av kommunala skatter högst skulle motsvara ca [50 000–100 000] euro per år. I den beräkningen tog man dock hänsyn till att kommunerna i allmänhet tillämpar en lägre skatt för allmännyttiga tjänster jämfört med kommersiella aktörer som måste betala en högre standardskattesats. De belgiska myndigheterna ansåg inte att skillnaden mellan den fördelaktigare skattesats som beviljas allmännyttiga tjänster i allmänhet och nivån på den skatt som i praktiken tillämpades för JCD inom ramen för Villo-koncessionen var en fördel. Kommissionen anser dock att den fördel som i verkligheten har beviljats JCD motsvarar skillnaden mellan standardskattesatsen och den sats som har tillämpats för JCD. Denna fördel kan uppgå till högst [250 000–350 000] euro per år enligt de belgiska myndigheternas beräkningar ([63]).

(245) Sammanlagt har JCD gynnats av en fördel på högst [400 000–500 000] euro per år ([50 000–150 000] euro för undantaget från avgift för användningen av huvudstadsregionen Bryssels allmänna mark och [250 000–350 000] euro motsvarande tillämpningen av bestämmelsen om prisöversyn i fråga om kommunala skatter, se skäl 22).

4.7.1.3 Selektivitet

(246) Villkoren för att bedöma huruvida en åtgärd är selektiv beskrivs i skäl 97.

([63]) Se skäl 82 i beslutet om att inleda förfarandet.

(247) Eftersom de omtvistade åtgärderna är individuella stödåtgärder innebär fastställandet av en ekonomisk fördel (se skälen 236–245) att det går att förutsätta att de är selektiva ([64]). Eftersom det inte finns något som tyder på motsatsen gäller detta antagande i det föreliggande fallet och det räcker för att fastställa att åtgärderna är selektiva.

4.7.1.4 Snedvridning av konkurrensen och påverkan på handeln mellan medlemsstaterna

(248) Av samma orsaker som beskrivs i skälen 103–121 har de ytterligare åtgärder som har beviljats JCD för Villo-koncessionen effekter som skulle kunna snedvrida konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna.

4.7.1.5 Slutsats om förekomsten av stöd

(249) Kommissionen anser därför att när det gäller de ytterligare åtgärderna i samband med JCD:s utnyttjande av koncessionen för den allmännyttiga tjänsten Villo i huvudstadsregionen Bryssel var de kumulativa kriterierna för statligt stöd uppfyllda och att dessa åtgärder var statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

4.7.2 *Stödets laglighet*

(250) Kommissionen konstaterar att de ytterligare åtgärder som avses i denna del av klagomålet, som är statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget, inte har anmälts i enlighet med artikel 108.3 i EUF-fördraget.

(251) De belgiska myndigheterna anser dock att om dessa åtgärder är statligt stöd är det fråga om ersättningar för en allmännyttig tjänst som är förenliga med den inre marknaden på grundval av det beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som var tillämpligt när åtgärderna vidtogs (när åtgärderna beviljades var det 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som var tillämpligt; detta ersattes senare av 2012 års beslut). I dessa båda rättsakter föreskrivs ett undantag från kravet på anmälan för åtgärder som uppfyller villkoren för förenlighet ([65]).

(252) För att åtgärderna ska anses vara förenliga räcker det med att de uppfyller de villkor som anges i 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, som var tillämpligt när åtgärderna beviljades. Nedan följer en granskning av förenligheten med 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

4.7.3 *Stödets förenlighet på grundval av 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse*

4.7.3.1 Tillämpningsområde

(253) 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är endast tillämpligt på tjänster som kan betraktas som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Av rättspraxis följer att om det saknas sektorsbaserad reglering av denna fråga på EU-nivå har medlemsstaterna stort utrymme för egen bedömning i fråga om definitionen av vilka tjänster som kan betraktas som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, medan kommissionen har i uppdrag att kontrollera att denna definition inte är uppenbart felaktig.

(254) I det här fallet anser kommissionen att det inte har skett något uppenbart fel, eftersom tjänsten uppfyller ett behov hos invånarna som inte skulle uppfyllas på samma villkor utan statligt ingripande (det belopp som användarna betalar är t.ex. inte tillräckligt för att täcka kostnaderna för tjänsten). Det också intressant att notera att den belgiska konstitutionsdomstolen, som har tagit upp denna fråga, har bekräftat att det automatiserade cykeluthyrningssystemet Villo är en allmännyttig tjänst ([66]).

([64]) Domstolens dom av den 4 juni 2005, kommissionen/MOL (C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, punkt 60). Domstolens dom av den 30 juni 2006, Belgien/kommissionen (C-270/15 P, ECLI:EU:C:2016:489, punkt 49). Tribunalens dom av den 13 december 2017 (Grekland/kommissionen, T-314/15, ECLI:EU:T:2017:903, punkt 79).

([65]) Se artikel 3 i 2005 års respektive 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

([66]) Se den belgiska konstitutionsdomstolens dom 68/2012 av den 31 maj 2012.

(255) Enligt artikel 2.1 a i 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska beslutet tillämpas på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster på mindre än 30 miljoner euro per år som ges till företag med en genomsnittlig årsomsättning före skatt, all verksamhet medräknad, på mindre än 100 miljoner euro under de två räkenskapsår som föregick det år då tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse anförtroddes företaget.

(256) Det sammanlagda stödbelopp som har beviljats JCD i form av ett undantag från avgifter för utnyttjandet av allmän mark och en neutralisering av höjningen av kommunala skatter ligger långt under tröskelvärdet på 30 miljoner euro per år, eftersom det uppgår högst till [400 000–500 000] euro per år (se skäl 245) enligt de belgiska myndigheternas beräkningar. Dessutom var årsomsättningen betydligt lägre än 100 miljoner euro under åren 2006–2007. Det betyder att 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är tillämpligt.

4.7.3.2 Uppfyllande av kraven

(257) Enligt artikel 4 i 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska ”ansvaret för att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse anförtros det berörda företaget genom en eller flera officiella handlingar, vars form varje medlemsstat själv kan fastställa. *I denna handling eller dessa handlingar ska framför allt följande anges:* […] Åtgärder för att hindra och återbetala eventuell överkompensation.”

(258) En tydlig och uttrycklig beskrivning av åtgärderna för att återbetala eventuell överkompensation och metoderna för att undvika överkompensation inkluderades i JCD:s uppdrag först från och med den 29 mars 2018, då det andra tillägget till Villo-avtalet antogs (se skälen 222–226). Därför anser kommissionen att detta krav i 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inte har uppfyllts och att de berörda stöden inte är förenliga med den inre marknaden på grundval av 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

4.7.4 *Stödets förenlighet på grundval av 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse*

4.7.4.1 Tillämpningsområde

(259) I artikel 10 b i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse anges följande: ”Stöd som genomförts före ikraftträdandet av detta beslut och som inte var förenligt med den inre marknaden och undantaget från anmälningsskyldigheten i enlighet med beslut 2005/842/EG men uppfyller villkoren i detta beslut ska vara förenligt med den inre marknaden och undantas från anmälningsskyldigheten.” Därför anser kommissionen att stödet ska granskas på grundval av 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

(260) Som förklaras i skälen 253 och 254 anser kommissionen att det inte finns något uppenbart fel i definitionen av tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse. Enligt artikel 2.1 a i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska beslutet tillämpas på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster på mindre än 15 miljoner euro per år. Det sammanlagda beloppet för det stöd som har beviljats JCD ligger långt under detta tröskelvärde (se skäl 245) enligt de belgiska myndigheternas beräkningar. Det betyder att 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är tillämpligt.

4.7.4.2 Uppfyllande av kraven

(261) I artikel 4 i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse anges (i likhet i 2005 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse) följande: ”Tillhandahållandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska anförtros det berörda företaget genom en eller flera officiella handlingar, som varje medlemsstat själv får fastställa formen för. *I handlingen eller handlingarna ska framför allt följande anges:* […] Åtgärder för att hindra och återbetala eventuell överkompensation.”

(262) Som förklaras i skäl 258 anser kommissionen att detta krav i beslutet om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inte har uppfyllts och att de berörda stöden inte är förenliga med den inre marknaden på grundval av 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

4.7.5 *Stödets förenlighet på grundval av 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse*

4.7.5.1 Tillämpningsområde

(263) I punkt 7 i kommissionens meddelande om tillämpningen av Europeiska unionens regler om statligt stöd på ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ([67]) (nedan kallat *2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse*) anges följande: ”De principer som anges i detta meddelande är endast tillämpliga på ersättning för allmännyttiga tjänster i den utsträckning den utgör statligt stöd som inte omfattas av beslut 2012/21/EU.” Därför anser kommissionen att stödet ska granskas på grundval av 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

(264) Enligt punkt 69 i rambestämmelserna kommer kommissionen ”att tillämpa de principer som anges i detta meddelande på olagligt stöd om vilket den fattar beslut efter den 31 januari 2012, även om stödet beviljades före detta datum”. 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska därför tillämpas från och med Villo-koncessionens start.

4.7.5.2 Uppfyllande av kraven

(265) Kommissionen kommer att granska om stödet är förenligt med de villkor som anges i avsnitt 2 i 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse med hänsyn till att följande anges i punkt 61 i rambestämmelserna: ”De principer som anges i punkterna 14, 19, 20, 24, 39, 51–59 och 60 a gäller inte för stöd som uppfyller villkoren i artikel 2.1 i [2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse].” Som tidigare har visats (se skäl 260) uppfyller det berörda stödet dessa villkor.

Verklig tjänst av allmänt ekonomiskt intresse

(266) Enligt punkt 12 i 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska stödet ”beviljas för en verklig och korrekt definierad tjänst av allmänt ekonomiskt intresse i enlighet med artikel 106.2 i fördraget […]”. Kommissionen anser att utnyttjandet av Villo-avtalet motsvarar en verklig tjänst av allmänt ekonomiskt intresse (se skälen 253–254).

Behovet av ett beslut om tilldelning där skyldigheterna i samband med tillhandahållandet av allmännyttiga tjänster och metoderna för beräkning av ersättning definieras

(267) I punkt 15 i rambestämmelserna anges följande: ”Ansvaret för att tillhandahålla tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse ska anförtros det berörda företaget genom en eller flera officiella handlingar, som varje medlemsstat själv får utforma.” Enligt punkt 16 ska sådana handlingar framför allt innehålla uppgifter om följande: Innebörden av skyldigheterna i samband med tillhandahållandet av allmännyttiga tjänster och skyldigheternas varaktighet Företaget och, i förekommande fall, det berörda territoriet. Innebörden av exklusiva eller särskilda rättigheter som beviljats företaget. Beskrivning av kompensationsmekanismen och parametrar för att beräkna, övervaka och se över ersättningen. Åtgärder för att undvika och återkräva eventuell överkompensation.

(268) Villo-koncessionen har definierats som en koncession av en allmännyttig tjänst av de belgiska myndigheterna i Villo-avtalet. Den 25 november 2010 antog dessutom regionens parlament ett beslut med regler för utnyttjandet av den allmännyttiga tjänsten Villo.

(269) I Villo-avtalet definieras den allmännyttiga tjänsten som ”tillhandahållande av ett automatiskt hyrcykelsystem för hela huvudstadsregionen Bryssels territorium, där koncessionshavaren tar på sig kostnaderna och ansvaret, under överinseende av regeringen och på minimivillkor som regeringen ska fastställa”. Där anges de skyldigheter som koncessionshavaren åläggs i samband med den allmännyttiga tjänsten. I denna handling beskrivs tjänstens innebörd, geografiska täckning och funktion. Där beskrivs också det avgiftssystem som ska tillämpas på användarna.

(270) Uppdragets varaktighet: koncessionens löptid har fastställts till 15 år och förlängts med två år och fyra månader (se skäl 161) genom ett tillägg till koncessionen av den 9 juni 2011. Denna löptid är motiverad med hänsyn till storleken på de investeringar som krävs. Detta illustreras framför allt av att JCD har gjort stora ekonomiska förluster och inte gick med vinst förrän från och med 2016 (se tabell 1).

([67]) EUT C 8, 11.1.2012, s. 4.

(271) Parametrar för ersättningen: parametrarna för ersättningen för de berörda stödåtgärderna (ytterligare åtgärder) har definierats tydligt i Villo-avtalet.

(272) Kontroll av att det inte sker någon överkompensation: införandet av en kontroll av att det inte sker någon överkompensation är ett villkor för förenlighet enligt såväl 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (se punkt 16 e i rambestämmelserna). I skäl 262 har kommissionen konstaterat att kravet i artikel 4 i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inte har uppfyllts i det här fallet. Av de kontroller som utförts av den kommissionär som ansvarar för finanskontroll, dvs. KPMG, framgår emellertid att det inte har skett någon verklig överkompensation under perioden 2009–2017 (se tabell 1 nedan).

Tabell 1

Kontroll av att det inte sker någon överkompensation

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
Intäkter från reklaminstallationer 2 m^2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Intäkter från användning av stänkskärmar	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Intäkter från reklaminstallationer 8 m^2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Användarintäkter	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Intäkter från vidarefakturering av skatt 2 m^2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Intäkter från vidarefakturering av skatt 8 m^2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Totala intäkter (A)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Regional avgift	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Intäkter från klausul om prisöversyn	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Sammanlagd ersättning för allmännyttig tjänst (B)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Skatt på annonsering	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Direkta användningskostnader	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Förvaltningskostnader	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Avskrivningar	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Totala kostnader (C)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Resultat (D) = (A) + (B) - (C)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Avkastning (E) = (D) / (C)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	*[...]*

(273) CCB har lämnat flera synpunkter på kontrollen av att det inte sker någon överkompensation.

(274) Dels anser CCB att kostnaderna för att uppföra och utnyttja reklaminstallationerna inte för beaktas vid beräkningen av den ersättning som beviljats JCD (se skäl 162). Dels anser CCB att den kostnadsfria användningen av allmän mark för reklamändamål (vilket de kallar undantaget från avgift för att använda kommunal allmän mark) bör kvantifieras i förhållande till värdet på reklaminstallationerna (se skäl 165).

(275) Kommissionen anser att man måste ta hänsyn till reklaminstallationerna för att kontrollera om det har skett någon överkompensation. Det gör den genom att ta hänsyn till de intäkter och kostnader som installationerna faktiskt har genererat. Det finns inget behov att utgå från en värdering av ytorna som i sig skulle vara beroende av de intäkter och kostnader som sådana installationer skulle kunna generera (se tabell 1). Om reklaminstallationerna har ett högre användningsvärde än vad som krävs för att täcka de kostnader som driften av Villo-koncessionen leder till skulle denna obalans leda till att man med denna beräkning konstaterar att det har skett en överkompensation.

(276) CCB ifrågasätter det stödbelopp som har beviljats till följd av undantaget från kommunalskatt (se skäl 164). JCD har påpekat flera fel i CCB:s beräkningar (se skäl 217). Kommissionen konstaterar dock att även med ett stödbelopp på 650 000 euro per år, som CCB hävdar, skulle tillhandahållandet av den allmännyttiga tjänsten ändå totalt sett ha gått med förlust under perioden 2009–2017.

(277) När det gäller CCB:s påstående om att de kostnader som JCD måste täcka för att utnyttja Villo-avtalet var betydligt lägre än vad som uppgetts inledningsvis (se skäl 209) räcker det med att konstatera att kontrollen av att det inte sker någon överkompensation baseras på JCD:s verkliga kostnader och inte på prognoser eller uppskattningar.

(278) Sammanfattningsvis konstaterar kommissionen att JCD inte har fått någon överkompensation för tillhandahållandet av Villo-tjänsten av allmänt ekonomiskt intresse mellan 2009 och 2017.

(279) Kommissionen anser att förekomsten av en mekanism för att kontrollera att det inte förekommer överkompensation egentligen endast är nödvändig för att fastställa att ett stöd är förenligt på grundval av 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse eftersom staten ansvarar för att kontrollera att det inte sker någon överkompensation och för att fastställa att ett stöd är förenligt i enlighet med 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse i fråga om anmälda åtgärder i den utsträckning som denna kontrollmekanism är den grund som kommissionen utgår från för att undvika eventuell framtida överkompensation och kommissionen inte gör någon efterhandskontroll. När kommissionen i efterhand kontrollerar att det inte har skett någon överkompensation förlorar detta formella kriterium sitt syfte, dvs. att förhindra en eventuell överkompensation. I det fall kommissionen gör en kontroll i efterhand ska all överkompensation som upptäcks återkrävas oberoende av huruvida det finns någon kontrollmekanism och på motsvarande sätt räcker det med att det inte har skett någon överkompensation för att uppfylla kraven på förenlighet enligt 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

(280) I det här fallet anser kommissionen att en medlemsstats tidigare ofullständiga kontroll har begränsad betydelse eftersom det inte har förekommit någon överkompensation, varför målet (ingen överkompensation) har uppfyllts. Det bör påpekas att i de fall där kommissionen har antagit negativa beslut och beordrat ett återkrav av ersättningar för allmännyttiga tjänster (i de fall definitionen av en allmännyttig tjänst inte har varit uppenbart felaktig) har dessa krav endast gällt den överkompensation som kommissionen har beräknat och att detta har gällt oavsett kvaliteten i den kontroll som medlemsstaten har utfört ([68]). I samtliga dessa fall har medlemsstatens kontroll av överkompensationen varit obefintlig eller felaktig (vilket har lett till överkompensationen). Alternativet i en sådan situation skulle ha varit att föreskriva ett återkrav på all ersättning för den allmännyttiga tjänsten som operatören hade beviljats, trots att den hade tillhandahållit den allmännyttiga tjänsten, enbart på grundval av avsaknaden av en tillfredsställande kontrollmekanism, oberoende av det faktiska beloppet för överkompensationen.

(281) Ett sådant tillvägagångssätt skulle till och med i extremfallet leda till ett återkrav på all ersättning för en allmännyttig tjänst som beviljats en operatör trots att det inte har skett någon överkompensation alls. Kommissionen anser att det alternativet skulle stå i strid med principerna för EUF-fördraget om den avgörande roll som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse har inom EU och särskilt mot artikel 14 i EUF-fördraget där det anges att EU ska se till att sörja för att sådana tjänster utförs på grundval av principer och villkor som gör det möjligt för dem att fullgöra sina uppgifter

(282) Därför konstaterar kommissionen att kravet på kontroll av att det inte sker någon överkompensation kan anses vara uppfyllt i det här fallet.

Efterlevnad av kommissionens direktiv 2006/111/EG ([69])

(283) I punkt 18 i 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse anges att ”[s]töd kommer endast att anses vara förenligt med den inre marknaden på grundval av artikel 106.2 i fördraget om företaget, i de fall där direktivet är tillämpligt, följer bestämmelserna i kommissionens direktiv 2006/111/EG”.

(284) Vad beträffar särredovisningen fanns det en viss osäkerhet i fråga om JCD:s redovisning, framför allt när det gällde hur de intäkter som genereras av avtal som förhandlas på nationell nivå fördelas på installationer som ingår i Villo-koncessionen (se skäl 184). Efter antagandet av det andra tillägget till Villo-avtalet (se avsnitt 4.6) kommer kommissionären som ansvarar för finanskontroll årligen att kontrollera de principer för särredovisning som JCD tillämpar. Denna kontroll har även genomförts för varje tidigare period (2009–2017) och efter förklaringar från de belgiska myndigheterna och JCD (se skälen 196, 214 och 215) anser kommissionen att redovisningssystemet uppfyller kraven i direktiv 2006/111/EG och att kontrollen av att det inte sker någon överkompensation (se tabell 1) görs på grundval av en lämplig särredovisning.

Ingen förekomst av överkompensation

(285) Enligt punkt 49 i 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ska medlemsstaterna ”säkerställa att […] företag inte tar emot ersättning som överstiger det belopp som fastställts i enlighet med kraven i detta avsnitt”.

([68]) Se i detta sammanhang framför allt beslutet av den 25 januari 2012 i ärende SA.14588 och beslutet av den 10 juli 2018 i ärende SA. 37977.

([69]) Kommissionens direktiv 2006/111/EG av den 16 november 2006 om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag samt i vissa företags ekonomiska verksamhet, (EUT L 318, 17.11.2006, s. 17).

(286) Som förklaras i skäl 272 har JCD inte fått någon överkompensation för den period som har gått.

Slutsats

(287) Därför konstaterar kommissionen att de stödåtgärder som har beviljats JCD inom ramen för Villo-avtalet är förenliga med den inre marknaden på grundval av rambestämmelserna för 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse för den period för Villo-koncessionen som föregick antagandet av det andra tillägget, dvs. den 5 december 2008–29 mars 2018.

4.8 **Bedömning av åtgärderna efter det andra tillägget**

4.8.1 *Förekomst av stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget*

(288) Eftersom det andra tillägget inte ändrar de åtgärder som har beviljats JCD inom ramen för Villo-avtalet är kommissionens bedömning av förekomst av statligt stöd (se skälen 229–249) oförändrad.

4.8.2 *Stödets förenlighet på grundval av 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse*

(289) Genom det andra tillägget avhjälps de brister i uppdraget som tidigare konstaterats (se skäl 262) och det införs en tydlig och uttrycklig beskrivning av metoderna för återkrav av eventuell överkompensation samt åtgärderna för att undvika överkompensation.

(290) I artikel 6 i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ange att ”[m]edlemsstaterna ska se till att […] företaget inte mottar någon kompensation utöver det belopp som fastställts i enlighet med artikel 5 [ersättningen får inte överstiga vad som är nödvändigt för att täcka företagets nettokostnader för att tillhandahålla tjänsten, inbegripet en rimlig vinst]. De ska lägga fram bevis på kommissionens begäran. Medlemsstaterna ska utföra regelbundna kontroller eller se till att kontroller utförs, åtminstone vart tredje år under den period då den anförtrodda tjänsten tillhandahålls och vid utgången av den perioden.”

(291) I artikel 6 anges också att ”[o]m ett företag har fått ersättning som överstiger det belopp som fastställts i enlighet med artikel 5, ska medlemsstaten ålägga det berörda företaget att betala tillbaka all överkompensation.”

(292) Enligt det andra tillägget ska en revisor årligen kontroller att ersättningen inte överstiger vad som är nödvändigt för att tillhandahålla den allmännyttiga tjänsten, inbegripet en rimlig vinst. Om och i den mån tröskelvärdet överskrids ska det överskridande beloppet återbetalas retroaktivt av JCD (se skäl 225).

(293) Av de anledningar som beskrivs i skälen 289–292 konstaterar kommissionen att de stödåtgärder som har beviljats JCD inom ramen för Villo-avtalet är förenliga med den inre marknaden på grundval av 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse från och med antagandet av det andra tillägget.

(294) Det bör påpekas att denna kontroll baseras på jämförelsen mellan en vinst i förhållande till kostnaderna med en referensmarginal på [10–20] % som motsvarar en standardmarginal på intäkterna på [10–20] % vilket betraktas som rimligt på grundval av skriftväxlingarna med CCB och JCD ([70]). En marginal i förhållande till kostnaderna har valts i stället för en marginal i förhållande till intäkterna för att ta hänsyn till CCB synpunkter (se skäl 213).

5. **ÅTERKRAV AV OFÖRENLIGT STÖD I SAMBAND MED DEN DEL SOM AVSER REKLAMINSTALLATIONER I 1984 ÅRS AVTAL**

(295) I enlighet med EUF-fördraget har kommissionen befogenhet att besluta att den berörda medlemsstaten måste upphäva eller ändra stöd när kommissionen har konstaterat att det inte är förenligt med den inre marknaden ([71]). EU-domstolarna har också konsekvent hävdat att syftet med att ålägga den berörda staten att upphäva stöd som kommissionen har betraktat som oförenligt med den inre marknaden är att återställa den situation som rådde innan stödet beviljades ([72]).

([70]) Se även skäl 109 i beslutet om att inleda förfarandet.
([71]) Domstolens dom av den 12 juli 1973, kommissionen/Tyskland (70/72, ECLI:EU:C:1973:87, punkt 13).
([72]) Domstolens dom av den 21 mars 1990, Belgien/kommissionen (C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punkt 66).

(296) I detta sammanhang har domstolen fastställt att detta mål är uppnått så snart mottagaren har betalat tillbaka det olagliga stöd som denne beviljats. Genom denna återbetalning förlorar denne den fördel som han har haft på marknaden i förhållande till sina konkurrenter, och den situation som förelåg innan stödet lämnades återställs ([73]).

(297) I överensstämmelse med rättspraxis anges följande i artikel 16.1 i förordning (EU) 2015/1589: ”Vid negativa beslut i fall av olagligt stöd ska kommissionen besluta att den berörda medlemsstaten ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att återkräva stödet från mottagaren.”

(298) Eftersom åtgärderna genomfördes i strid med artikel 108.3 i fördraget och ska betraktas som olagligt och oförenligt stöd måste stödet återkrävas för att återupprätta den marknadssituation som förelåg innan det beviljades. Återkravet ska täcka perioden från och med att stödet ställdes till stödmottagarens förfogande till och med den dag det har återbetalats enligt den metod som anges i skälen 131–141. Det stöd som ska återkrävas ska innefatta ränta till och med den dag det har återbetalats.

6. **SAMMANFATTNING AV SLUTSATSERNA**

6.1 **Den del som avser reklaminstallationer i 1984 års avtal**

(299) När det gäller JCD:s drift av vissa reklaminstallationer på Bryssels stads territorium som har uppförts i enlighet med 1984 års avtal och som fortsatte att drivas efter de datum för avveckling som fastställts i bilaga 10 till 1999 års avtal utan betalning av vare sig hyra eller skatt anser kommissionen att de kumulativa villkoren för statligt stöd är uppfyllda och att denna åtgärd därför utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

(300) I fråga om stödåtgärdens laglighet konstaterar kommissionen att den åtgärd som avses i denna del av klagomålet, som utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget, inte har anmälts i enlighet med artikel 108.3 i EUF-fördraget och att den har genomförts. Därmed utgör den olagligt stöd

(301) Kommissionen anser också att detta stöd är oförenligt med den inre marknaden och därför bör återkrävas inklusive ränta i enlighet med rättspraxis från CELF-domen ([74]).

6.2 **Den del som avser Villo!**

(302) Kommissionen anser att de åtgärder som föreskrivs i Villo-avtalet utgör statligt stöd på grundval av artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

(303) De åtgärder som föreskrivs i Villo-avtalet är dock förenliga med den inre marknaden på grundval av artikel 106.2 i EUF-fördraget.

(304) Vad beträffar perioden från det att koncessionen började gälla den 5 december 2008 och fram till och med undertecknandet av det andra avtalet (se avsnitt 4.6) den 29 mars 2018 anser kommissionen att de åtgärder som föreskrivs i Villo-avtalet uppfyller kraven enligt 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (se avsnitt 4.7). De bör alltså inte leda till något återkrav, trots att de är olagligt stöd eftersom de inte har anmälts i enlighet med artikel 108.3 i EUF-fördraget.

(305) När det gäller perioden från och med att det andra tillägget undertecknades, och fram till och med den 16 september 2026, då koncessionen löper ut, anser kommissionen att villkoren i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är uppfyllda, förutsatt att de villkor som fastställs i detta tillägg tillämpas strikt (se avsnitt 4.8).

([73]) Domstolens dom av den 17 juni 1999, Belgien/kommissionen (C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punkterna 64 och 65).
([74]) Domstolens dom av den 12 februari 2008, Centre d'exportation du livre français (CELF) och Ministre de la Culture et de la Communication/Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE) (C-199/06, ECLI:EU:C:2009:79).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det statliga stöd till förmån för JCD till ett belopp som motsvarar icke betalad hyra och skatt för reklaminstallationer som har uppförts i enlighet med 1984 års avtal på Bryssels stads territorium och som har bibehållits efter den dag för avveckling som har fastställts i bilaga 10 till 1999 års avtal, vilket Belgien olagligen har genomfört mellan den 15 september 2001 och den 21 augusti 2010 i strid med artikel 108.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, är oförenligt med den inre marknaden.

Artikel 2

1. Belgien ska från stödmottagaren återkräva det oförenliga stöd som avses i artikel 1.

2. Det stöd som ska återkrävas ska innefatta ränta från och med den dag då stödet ställdes till stödmottagarens förfogande till och med den dag det har återbetalats.

3. Räntan ska beräknas som sammansatt ränta enligt kapitel V i kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 ([75]).

Artikel 3

1. Återkravet av det stöd som avses i artikel 1 ska genomföras omedelbart och effektivt.

2. Belgien ska säkerställa att detta beslut genomförs inom fyra månader efter den dag då detta beslut har delgivits.

Artikel 4

1. Inom två månader efter den dag då detta beslut har delgivits ska Belgien lämna följande uppgifter till kommissionen:

a) Det totala belopp (kapitalbelopp och räntor) som ska återkrävas från stödmottagaren.

b) En detaljerad beskrivning av de åtgärder som redan har vidtagits eller som planeras för att rätta sig efter detta beslut.

c) Dokument som visar att stödmottagaren har anmodats att betala tillbaka stödet.

2. Belgien ska hålla kommissionen underrättad om utvecklingen vad gäller de nationella åtgärder som har vidtagits för att genomföra detta beslut till dess att återkravet av det stöd som avses i artikel 1 har slutförts. Belgien ska på kommissionens begäran omgående lämna uppgifter om de åtgärder som redan har vidtagits eller som planeras för att rätta sig efter detta beslut. Belgien ska också lämna detaljerade uppgifter om de stödbelopp och räntebelopp som redan har återkrävts från stödmottagaren.

Artikel 5

1. De åtgärder som föreskrivs i Villo-avtalet utgör statligt stöd på grundval av artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

2. När det gäller perioden från och med den 5 december 2008, då Villo-avtalet undertecknades, och fram till och med den 29 mars 2018, då det andra tillägget till Villo-avtalet undertecknades, uppfyller de åtgärder som föreskrivs i Villo-avtalet kraven i 2012 års rambestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ([76]) och är förenliga med den inre marknaden. Detta stöd är olagligt eftersom det inte har anmälts i enlighet med artikel 108.3 i EUF-fördraget.

([75]) Kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 av den 21 april 2004 om genomförande av rådets förordning (EU) 2015/1589 om tillämpningsföreskrifter för artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUT L 140, 30.4.2004, s. 1).

([76]) Meddelande från kommissionen om tillämpningen av Europeiska unionens regler om statligt stöd på ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT C 8, 11.1.2012, s. 4).

3. När det gäller perioden från och med den 29 mars 2018, då det andra tillägget undertecknades, och fram till och med den 26 september 2026, då koncessionen löper ut, uppfyller de åtgärder som föreskrivs i Villo-avtalet villkoren i 2012 års beslut om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse ([77]) och är förenliga med den inre marknaden, förutsatt att de villkor som fastställs i det andra tillägget till Villo-avtalet tillämpas strikt.

Artikel 6

Detta beslut riktar sig till Konungariket Belgien.

Utfärdat i Bryssel den 24 juni 2019.

På kommissionens vägnar
Margrethe VESTAGER
Ledamot av kommissionen

([77]) Kommissionens beslut 2012/21/EU av den 20 december 2011 om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT L 7, 11.1.2012, s. 3).